

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน : ตามความคิดเห็นของครู
ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา

ปริญญานิพนธ์
ของ
วีรพรรณ วัชรวงศ์กุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
พฤษภาคม 2542
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปฐม นิคมานนท์)
..... กรรมการ
(ดร.บุญลือ ทองอยู่)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)
..... กรรมการ
(ดร. บุญลือ ทองอยู่)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธศิริ)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ และ ดร.บุญลือ ทองอยู่ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่กรุณาเป็นประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ได้ให้คำปรึกษาแนะนำการทำวิจัยทุกขั้นตอน ตลอดจนการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธสิริ และรองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ช่วยให้อปริญญานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่าน ที่ให้วิชาความรู้ ให้ความรัก ความเมตตา ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบคุณ คุณเสถียร อุส่าห์ ที่ให้ความอนุเคราะห์จัดทำในเรื่องสถิติ และขอขอบคุณโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 - 29 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ พ.ต.อ.โกวิท และ พ.ต.อ. (หญิง) วรณี วัชรพงศ์กุล บิดามารดาของผู้วิจัย คุณไพรัช ถิตย์ผาด คุณเพ็ญจันทร์ ทองปาน คุณอุไรวรรณ คุณฉัตรชัย ชัยรัตนวัฒน์ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดามารดา คุณครู อาจารย์ทุก ๆ ท่าน ด้วยความเคารพเป็นอย่างยิ่ง

วรีพรรณ วัชรพงศ์กุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
โรงเรียนราชประชานุเคราะห์.....	9
กิจกรรมนักเรียน.....	11
ความหมายของกิจกรรมนักเรียน.....	11
ความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน.....	13
หลักเกณฑ์ของการจัดกิจกรรมนักเรียน.....	14
จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักเรียน.....	15
ความหมายและหลักการของประชาธิปไตย.....	17
การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย.....	21
งานวิจัยในประเทศเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน.....	22
งานวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน.....	24
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	26
รูปแบบของการวิจัย.....	26
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	26
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	47
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
ตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า.....	48
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	50
อภิปรายผล.....	51
ข้อเสนอแนะ.....	53
บรรณานุกรม.....	55
ภาคผนวก.....	60
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	69

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ และจำนวนครู ในปีงบประมาณ 2541.....	5
2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม.....	30
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย เป็นรายชื่อ รายด้าน.....	32
4 ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นเมื่อจำแนกตามเพศ.....	38
5 ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นเมื่อจำแนกตามอายุ.....	39
6 ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	40
7 ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นเมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ที่ตั้ง โรงเรียน.....	41
8 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ เมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ที่ตั้ง โรงเรียน.....	42
9 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน...	43
10 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน.....	45

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ตลอดระยะเวลา 66 ปีที่ผ่านมา แม้ระบบการปกครองของประเทศไทยได้รับการพัฒนามาโดยตลอดก็ตาม แต่ความจริงพบว่าระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เหตุผลสำคัญประการหนึ่งเป็นเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในหลักการประชาธิปไตยดีพอ (วิชัย ตันศิริ, 2536 : คำนำ)

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยในประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยในกระบวนการของการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ

ในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และรณรงค์ส่งเสริมเรื่องนี้มาโดยตลอด ตั้งแต่การจัดทำคู่มือสร้างเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรประชาธิปไตย โดยบูรณาการไว้ในวิชาสังคมศึกษา ส 401 และรณรงค์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาธิปไตยในภาคปฏิบัติ

ในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2537 - 2539) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยไว้ในนโยบายที่ 7 ดังนี้

“...ส่งเสริมการเรียนการสอนด้านการพัฒนาประชาธิปไตย โดยมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัว และทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีความรู้ เห็นคุณค่าในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความสำนึกที่จะต้องร่วมกันปกป้องและพัฒนาประเทศชาติ...” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535: 247)

จากนโยบายดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรการในการปฏิบัติเป็น 4 ข้อ ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2529 : 43)

1. พัฒนาหลักสูตร สื่อ และกระบวนการเรียนการสอนเรื่องประชาธิปไตย ทั้งภาค ทฤษฎีและภาคปฏิบัติในโรงเรียนทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา
2. จัดการสอนและกิจกรรมเรื่องการเมืองการปกครอง ในระดับประถมศึกษา เป็นต้น เพื่อเน้นให้ความรู้ความเข้าใจในระบอบการเมือง โดยเฉพาะเรื่องการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการเป็นพลเมืองดีของชาติ
3. จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทการศึกษา โดยเน้นการฝึกให้รู้จักเคารพในความคิดเห็น หน้าที่ สิทธิซึ่งกันและกัน รู้จักร่วมกันรับผิดชอบ งานส่วนรวม รู้จักแบ่งงานกันทำ และรู้จักตัดสินใจ
4. ให้องค์กรทางการศึกษาส่งเสริมสถานบันครอบครัวและชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตย ให้แก่เยาวชนและประชาชน

แนวทางสำหรับการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อเป็นการสนองนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว กรมสามัญศึกษาได้กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในสังกัด โดยคำนึงถึงหลักประชาธิปไตย 5 ประการ ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2529 : 16 - 21)

1. หลักเสรีภาพ ได้แก่ มีสิทธิในการพูด การทำ ภายใต้ระเบียบและคำนึงถึงสิทธิหน้าที่ ของผู้อื่น
2. หลักความเสมอภาค คือ มนุษย์มีความเท่าเทียมกันแม้ว่าจะต่างกันในเรื่องเพศ ผิวพรรณ ชนชั้น ถิ่นที่อยู่ ศาสนา และอุดมการณ์ทางการเมือง
3. หลักการยึดถือเสียงข้างมากเป็นหลักสำคัญ แต่ไม่ใช่เสียงข้างมากในการเอารัด เอาเปรียบ กดขี่ ซึ่งเป็นหลักเชิงวิทยาศาสตร์
4. หลักเหตุผล ให้ความสำคัญแก่กระบวนการ หรือวิธีการค้นหาคำตอบที่ถูกต้องและ เหมาะสม ซึ่งเป็นเชิงวิทยาศาสตร์
5. หลักภราดรภาพ ปฏิบัติต่อกันด้วยความเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เอารัด เอาเปรียบ และมีความรู้สึกต่อกันฉันพี่น้อง ไม่แบ่งเชื้อชาติ เพศ ผิวพรรณ หรือลัทธิความเชื่อ

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชประสงค์ของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีพระเมตตาเอื้ออาทรต่อประชาชน ที่ได้รับภัยพิบัติจากธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัย และชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง และตามแนวชายแดนของประเทศ ทรงมี

พระราชประสงค์ให้เด็กที่บิดามารดาได้รับภัยพิบัติ เด็กยากจนขาดผู้อุปการะ และเด็กชาวเขาได้รับการศึกษาเล่าเรียนอย่างทั่วถึง โดยเปิดรับนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นนักเรียนกินนอน สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา โดยเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ทั้งตนเองและชุมชน (กองการศึกษาพิเศษ. 2539 : 1)

จากการนำนักเรียนผู้ด้อยโอกาสในถิ่นทุรกันดาร หรือมีปัญหาทางสภาพภูมิศาสตร์เข้ารับการการศึกษาเพื่อจะเป็นพลังและเป็นทรัพยากรอันสำคัญยิ่งของประเทศ เป็นผู้นำท้องถิ่นในภูมิภาคของตนเอง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเอาใจใส่ ส่งเสริม และฝึกอบรม เป็นพิเศษ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนในการสร้างสรรค์พัฒนาให้มีคุณค่า รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง และต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และสังคมส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความสามัคคีในหมู่คณะ และนำความรู้ไปพัฒนาความเป็นอยู่ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นต่อไป

นักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ มาจากพื้นฐานครอบครัวที่ยากจน และมีความหลากหลายทั้งด้านสภาพความเป็นอยู่และพื้นฐานของครอบครัว การร่วมกิจกรรมจึงต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถ และสร้างข้อตกลงร่วมกันในการทำงาน ซึ่งเป็นปัญหาแก่บุคลากรภายในโรงเรียน ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลนำเสนอต่อผู้เกี่ยวข้อง กับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในอันที่จะนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยพิจารณาใน 4 ด้าน คือ การจัดองค์การบริหาร การเรียนการสอนในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยจำแนกตามตัวแปรด้าน เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และสถานที่ตั้งของโรงเรียน
3. เพื่อประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังนี้

1. ประโยชน์ด้านวิชาการ ได้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ถือเป็นข้อมูลจากฝ่ายปฏิบัติ สามารถนำไปพิจารณาร่วมกับ ข้อมูลฝ่ายบริหาร และจากฝ่ายวิชาการ เพื่อก่อให้เกิดการประสมประสานที่ดีในการหาแนวทาง ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนต่อไป
2. ประโยชน์ในทางปฏิบัติ นำข้อมูลที่ได้ไปพิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับ ผู้บริหาร ข้าราชการครู ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ประโยชน์ด้านการวิจัย ผลการวิจัยครั้งนี้ได้แนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนให้กว้างขวางและลึกซึ้งต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ครูในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 - 29 สังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ ในปีงบประมาณ 2541 มีจำนวน 11 โรงเรียน มีข้าราชการครูทั้งสิ้น 276 คน ดังในตาราง 1

ตาราง 1 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ และจำนวนครู ในปีงบประมาณ 2541

โรงเรียน	จำนวนครู	ร้อยละ
1. ราชประชานุเคราะห์ 19 (นครศรีธรรมราช)	40	14.50
2. ราชประชานุเคราะห์ 20 (ชุมพร)	28	10.15
3. ราชประชานุเคราะห์ 21 (แม่ฮ่องสอน)	28	10.15
4. ราชประชานุเคราะห์ 22 (แม่ฮ่องสอน)	28	10.15
5. ราชประชานุเคราะห์ 23 (พิษณุโลก)	28	10.15
6. ราชประชานุเคราะห์ 24 (พะเยา)	30	10.90
7. ราชประชานุเคราะห์ 25 (แพร่)	18	6.53
8. ราชประชานุเคราะห์ 26 (ลำพูน)	19	6.95
9. ราชประชานุเคราะห์ 27 (หนองคาย)	17	6.17
10. ราชประชานุเคราะห์ 28 (ยโสธร)	19	6.95
11. ราชประชานุเคราะห์ 29 (ศรีสะเกษ)	20	7.40
รวม	276	100

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยเน้นที่โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ทั่วประเทศ ในการศึกษาครั้งนี้จะพิจารณาในเนื้อหา 4 ด้าน คือ

1. การจัดการบริหาร ได้แก่ บทบาทของผู้บริหาร การจัดการภายในโรงเรียน การจัดการบริหาร นักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน

2. การเรียนการสอนในชั้นเรียน ได้แก่ การกำหนดกิจกรรมที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติ ในขณะที่เรียนอยู่ในโรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็นทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน รู้จักประหยัด รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รู้จักหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของตนในทางสร้างสรรบนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรม และศาสนา มีความสำนึกในความเป็นคนไทยร่วมกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรักชาติ รักประชาธิปไตย รู้จักใช้สติและปัญญาในการดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ

ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เข้าใจพื้นฐานและปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และของโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ รู้จักแก้ปัญหาและข้อขัดแย้ง ด้วยวิธีการแห่งปัญญาและสันติวิธี

3. การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ รักษาดินแดน กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมทัศนศึกษา และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่างๆ ในหลักสูตร

4. การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ได้แก่ บรรยากาศที่แสดงความเป็นประชาธิปไตย เช่น ความร่วมมือในการทำงาน มีอิสระในการแสดงออก ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม ประโยชน์แก่การใช้สอย ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งประกอบบริเวณโรงเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงอาหาร ป้ายนิเทศ ความสัมพันธ์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มของครูเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ได้แก่ คุณลักษณะของครู ในการศึกษาครั้งนี้ มี 4 ตัวแปร ดังนี้

1. เพศ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ
 - 1) เพศชาย
 - 2) เพศหญิง
2. อายุ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ
 - 1) กลุ่มอายุน้อย ได้แก่ ครูที่มีอายุ 35 ปีและต่ำกว่า
 - 2) กลุ่มอายุปานกลาง ได้แก่ ครูที่มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี
 - 3) กลุ่มอายุมาก ได้แก่ ครูที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ
 - 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - 2) ปริญญาตรี
 - 3) สูงกว่าปริญญาตรี

4. ภูมิภาค ได้แก่ สถานที่ตั้งของโรงเรียน ซึ่งแบ่งตามภาคภูมิศาสตร์ของประเทศ คือ
 - 1) ภาคเหนือ มี 5 จังหวัด คือ แม่ฮ่องสอน พิจิตร โลก พะเยาแพร่ และลำพูน
 - 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 จังหวัด คือ หนองคาย ยโสธร และศรีสะเกษ
 - 3) ภาคใต้ มี 2 จังหวัด คือ นครศรีธรรมราช และชุมพร

ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

- 1) การจัดการองค์กรบริหาร
- 2) การเรียนการสอนในชั้นเรียน
- 3) การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน
- 4) การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งตรวจสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ใน 4 ด้าน แตกต่างกัน
2. ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ใน 4 ด้าน แตกต่างกัน
3. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ใน 4 ด้าน แตกต่างกัน
4. ครูโรงเรียนที่อยู่ในภูมิภาคต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ใน 4 ด้าน แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกทั่ว ๆ ไปของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดในที่นี้ หมายถึง ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 - 29 สังกัดกรมสามัญศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

2. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน หมายถึง การนำหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

2.1 การจัดองค์กรบริหาร หมายถึง การบริหารงานภายในโรงเรียนผู้บริหารจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตย ต้องคำนึงถึงบทบาทในฐานะผู้จัดการ และผู้ร่วมงานคนหนึ่งของครูในโรงเรียน เช่น การเป็นผู้นำของกลุ่ม กระตุ้นและผลักดันให้สมาชิกได้ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา การจัดองค์กรในโรงเรียน การแบ่งสายงาน การกระจายงาน การกระจายความรับผิดชอบและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน

2.2 การเรียนการสอนในชั้นเรียน หมายถึง จุดหมายของหลักสูตรได้กำหนดให้นักเรียนจะต้องได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้เป็นพลเมืองดีของชาติตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งในหลักสูตรได้กำหนดว่านักเรียนจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และนำความรู้เรื่องประชาธิปไตยไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งหลักสูตรได้กำหนดกิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติในขณะที่เรียน

2.3 การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน หมายถึง กิจกรรมหรือประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทุกคนนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยมีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาลักษณะนิสัยความเป็นพลเมืองดี และให้นักเรียนค้นพบความถนัด และความสามารถตามความสนใจ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในรูปของการร่วมกิจกรรม ซึ่งมีกิจกรรม 10 ประเภท ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา โรงเรียนต้องจัดเวลาอย่างน้อย 1 คาบ /สัปดาห์/ภาคเรียน

2.4 การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา หมายถึง การจัดบรรยากาศที่แสดงความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งสามารถมองเห็นได้ภายในโรงเรียน เช่น ความร่วมมือในการทำงาน มีอิสระในการแสดงออก มีการจัดสภาพให้เกิดความเป็นกันเอง จัดให้มีป้ายนิเทศ ข่าวสารและประชาสัมพันธ์ในบริเวณอาคารสถานที่ ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคลากรในโรงเรียน นับตั้งแต่ผู้บริหาร ครู นักเรียน นักการภารโรง ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียน หรือชุมชน

3. ข้าราชการครู หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในที่นี้หมายถึง ข้าราชการครูโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 - 29

4. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองพระราชดำริ และเพื่อมูลนิธิของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ โดยจัดตั้งแบบโรงเรียนประจำ เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กที่บิดามารดาได้รับภัยพิบัติจากธรรมชาติ เด็กยากจน ขาดผู้อุปการะ และเด็กชาวเขาที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนอย่างทั่วถึง ในที่นี้หมายถึงโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19-29

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ เรียงลำดับหัวข้อดังนี้

1. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์
2. กิจกรรมนักเรียน
3. ความหมายและหลักการของประชาธิปไตย
4. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย
5. งานวิจัยในประเทศเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
6. งานวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ มีกำเนิดเนื่องมาจากมหาตมกษัตริย์ภาคใต้ ที่แหลมตะตุมพุก อำเภอปากพะยูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อเดือนตุลาคม 2505 พายุโซนร้อน ชื่อ “แฮเรียต” ยังความเสียหายแก่จังหวัดภาคใต้ ถึง 12 จังหวัด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นห่วงผู้ประสบภัย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้สถานีวิทยุ อ.ส. พระราชวังดุสิต ประกาศโฆษณาเชิญชวนผู้มีจิตศรัทธา บริจาคทรัพย์ และสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยเสด็จพระราชกุศล ทรงรับสั่งของบริจาคเหล่านี้ ด้วยพระองค์เอง นอกจากนี้ได้มีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเงิน ให้กระทรวงศึกษาธิการสร้างโรงเรียนประชาบาลที่ถูกพายุพัดพัง รวม 12 โรงเรียนใน 6 จังหวัด ภาคใต้ และพระราชทานชื่อว่า โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 1, 2, 3, 4, 5 ถึง 12 ตามลำดับ เมื่อได้ช่วยเหลือประชาชนในระยะแรกแล้ว ยังเหลือเงินอีกสามล้านบาท ควรตั้งเป็นทุนเพื่อหาดอกผล ผู้อุปการะ และสำหรับสงเคราะห์ช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบสาธารณภัยทั่วประเทศ อีกประการหนึ่ง จึงพระราชทานเงินสามล้านบาทให้เป็นทุนประเดิมก่อตั้งมูลนิธิ และพระราชทานนามว่า “มูลนิธิราชประชานุเคราะห์” (มูลนิธิราชประชานุเคราะห์. 2535 : 3 - 5)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์พระบรมราชูปถัมภก มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้สร้างอาคารเรียนของโรงเรียน ซึ่งได้รับความเสียหายเนื่องจากอุทกภัยและवादภัย พระราชทานนามโรงเรียนเหล่านี้ว่า โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เรียงลำดับตามการก่อสร้างก่อนหลัง

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นโรงเรียนรุ่นแรก ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเงินบูรณะซ่อมแซมโรงเรียน ที่ได้รับความกระทบกระเทือนจากวาตภัยครั้งใหญ่ ที่ภาคใต้ ในปี พ.ศ. 2506 จำนวน 12 โรงเรียน กระจายอยู่ใน 6 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 1,2 ตั้งอยู่ที่จังหวัดกระบี่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 3 ตั้งอยู่ในจังหวัดชุมพร โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 4,5,6,7,8 ตั้งอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 9,10 ตั้งอยู่ในจังหวัดนราธิวาส โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 11 ตั้งอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ต่อมาใน พ.ศ. 2513 เกิดน้ำป่าไหลท่วมบ้านเรือนราษฎรตำบลท่าเปลก อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จไปทรงเยี่ยมราษฎรและทอดพระเนตรโรงเรียนบ้านงอมศักดิ์ ทรงพระราชทานเงิน 15,000 บาท ให้ครูใหญ่ซ่อมอาคารเรียน โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 13 ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเงินจากมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ร่วมกับจังหวัดที่ประสบภัยจัดสร้างโรงเรียนที่ถูกพัดพัง และอุทกภัยเพิ่มขึ้นอีก 3 จังหวัด รวม 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 จังหวัดหนองคาย และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 จังหวัดเชียงราย ซึ่งได้รับความเสียหาย เนื่องจากประสบอุทกภัย ในปี พ.ศ. 2509 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 16,17, 18 จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้รับความเสียหายจากวาตภัยใน ปี พ.ศ. 2514 สำหรับโรงเรียนบ้านปลายแหลม ตำบลตะลุงพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานเงินจากมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ จัดสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติมใน พ.ศ. 2529 และพระราชทานชื่อโรงเรียนนี้ใหม่ว่า “โรงเรียนราชประชานุเคราะห์” ไม่มีหมายเลขกำกับ เนื่องจากถือว่าเป็นสถานที่ต้นเหตุพระราชทานกำเนิดมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ

ปัจจุบันโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีจำนวน 19 โรง เปิดสอนชั้นเด็กเล็กถึง ป. 6 จำนวน 14 โรง และชั้นเด็กเล็ก ถึง ม.3 จำนวน 5 โรง ปัจจุบันมีจำนวน นักเรียนรวมทั้งสิ้น 6,601 คน ครู 292 คน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2539. 88 - 89)

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 21, 22 ตั้งอยู่ที่ อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอป่าซาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นโรงเรียนที่กรมสามัญศึกษา มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ และกองทัพภาคที่ 3 ร่วมกันจัดตั้งขึ้น โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 จังหวัดพิษณุโลก และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา จัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2536 เป็นโรงเรียนที่กรมสามัญศึกษาจัดตั้งขึ้นโดยมติคณะรัฐมนตรีเพื่อเด็กยากจน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 ได้รับนักเรียนใน “โครงการเสมอภาคชีวิต” ตามนโยบายกรมสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 25, 26, 27,

28, 29 ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดแพร่ ลำพูน หนองคาย ขุขันธ์ และศรีสะเกษ ตามลำดับ เป็นโรงเรียนที่กรมสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่เสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติครบ 50 ปี โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 และ 31 ตั้งอยู่ที่อำเภอแม่สาย และอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงใหม่ จัดตั้งให้เป็นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เพื่อรับเด็กที่กำพร้าเนื่องจากบิดา มารดา เสียชีวิต เนื่องจากโรคเอดส์ และเด็กด้อยโอกาสเนื่องบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีฐานะยากจน อยู่ห่างไกลคมนาคม และไกลจากโรงเรียนในท้องถิ่น เข้าเรียนแบบประจำ โดยจะให้มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับ ปวช. (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 33 - 37)

กิจกรรมนักเรียน

ความหมายของกิจกรรมนักเรียน

กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2533 : 455) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่า กิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นนอกเวลาเรียน และนอกเหนือจากหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดให้เรียนตามปกติ ทั้งนี้ด้วยความสมัครใจของนักเรียนเอง และความช่วยเหลือเอื้ออำนวยความสะดวกจากโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้กิจกรรมแต่ละอย่างบรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2534 : 36) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่า เป็นประสบการณ์ส่วนหนึ่งของหลักสูตร มิได้จัดขึ้นในห้องเรียนตามปกติเหมือนวิชาอื่นๆ มุ่งให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เพื่อพัฒนาตนเอง จัดเป็นของนักเรียน โดยนักเรียน และเพื่อนนักเรียน

สมพงษ์ มั่นระวัง (2535 : 235) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่า เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยนักเรียน และเพื่อนนักเรียน ได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นไปด้วยความสมัครใจของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ และเป็นกิจกรรมที่ไม่มีค่าหน่วยกิตและไม่มีคะแนนให้

เกลทฮอร์น และสเปนเซอร์ (Glathorn and Spencer. 1986 : 99 - 100) ได้กล่าวถึงเหตุผลความจำเป็นที่โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมไว้ ดังนี้

1. ความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำ และความสามารถในการตัดสินใจให้แก่แก่นักเรียน ซึ่งทักษะเหล่านี้ไม่สามารถหาได้มากนักจากกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ความจำเป็นที่จะพัฒนาความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กัน อย่างมีความอบอุ่นกับเพื่อนสมาชิกที่เป็นเพศเดียวกัน และเพื่อต่างเพศอย่างเป็นธรรมชาติ
3. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาสติปัญญา และความสามารถหลาย ๆ ด้านให้แก่แก่นักเรียน

4. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ ได้ ภายใต้อบรมวิชาการที่เป็นกันเอง

5. ความจำเป็นที่จะต้องช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์ใหม่ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นไม่เพียงแต่เพื่อนในชั้นเรียนเท่านั้น

6. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความสนใจใหม่ๆ ให้เกิดกับนักเรียน

7. ความจำเป็นที่จะต้องแสดงความกระฉับกระเฉงว่องไวเพิ่มขึ้น แทนที่จะต้องนั่งเฉยๆ ต้องคอยตอบคำถามเพื่อแสดงความตั้งใจเรียนเท่านั้น

8. ความจำเป็นที่จะต้องจัดงานเฉลิมฉลอง และจัดการแสดงต่างๆ เช่นการรื่นเรึง การจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ การแสดงดนตรี การละคร เป็นต้น

9. ความจำเป็นที่จะต้องให้นักเรียนมีโอกาสฝึกการบริการแก่คนอื่น ๆ ในสังคม เพื่อไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้น

กรมวิชาการ (2535 : 3) ได้กำหนดกิจกรรมขึ้นในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่มๆ ตามความสนใจและความถนัด มีใช้กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อผู้เรียนในการเรียนวิชาต่างๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียน และสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั่วว่าเป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกันโดยผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา อันจะเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมแบบประชาธิปไตย

จากแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ สรุปความหมายของกิจกรรมนักเรียนได้ดังนี้

1. กิจกรรมนักเรียน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน

2. เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ การปรับตัว ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสำรวจตนเองในด้านความคิด และความสนใจของนักเรียนแต่ละคน

3. กิจกรรมนักเรียนจัดนอกเวลาเรียนตามปกติ ถือเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร

4. กิจกรรมนักเรียนมิใช่การสอนเนื้อหาวิชา แต่เป็นกิจกรรมเพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีของการอยู่ร่วมกันในสังคม และเพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดียิ่งขึ้น

5. กิจกรรมนักเรียนจัดขึ้นตามความสนใจของนักเรียน โดยนักเรียน และเพื่อนนักเรียน โรงเรียนเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวก และควบคุมดูแลให้เป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน

ความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน

วันอร์ มะทา (2523 : 1 - 2) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อสนองต่อความต้องการทางจิตวิทยาของนักเรียน ซึ่งต้องการการยอมรับจากบุคคลในวัยเดียวกัน การเป็นสมาชิกของกลุ่ม ความสำเร็จ การยกย่องชมเชย การฝึกทักษะ การช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น เป็นมิตร และเข้าใจกัน

2. ดึงเอาความสนใจ ความสามารถพิเศษ และความกระตือรือร้นของนักเรียนออกมา

3. ช่วยให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของเวลาว่าง

4. เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน

5. ช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียนได้ดีกว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียน

เชวณั มณีวงษ์ (ม.ป.ป. : 121 - 122) กล่าวว่ากิจกรรมนักเรียนนั้นมีประโยชน์มากมายสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ของนักเรียน ได้ฝึกฝน ได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง

2. ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะดีเด่นของความเป็นประชาธิปไตย

3. ทำให้เกิดความสามัคคี รักหมู่คณะ เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

4. เกิดความสร้างสรรค์แปลกใหม่

5. ช่วยให้นักเรียนมีทางเลือก มีการแสดงออกตามแนวความคิด ความสนใจของตนเอง

6. เป็นการสร้างชื่อเสียงเกียรติคุณแก่โรงเรียน

7. ช่วยให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างครูกับนักเรียน

8. ช่วยในการปรับปรุงหลักสูตร

9. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมทั้งปัจจุบัน และอนาคต

10. ช่วยสนับสนุนการศึกษานอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สมพงษ์ มั่นระวัง (2535 : 235 - 236) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ ดังนี้

1. สร้างเสริมนักเรียนให้เป็นพลเมืองดี สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่สลับซับซ้อนได้อย่างมีความสุข และสร้างสรรค์

2. ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง

3. ช่วยให้นักเรียนมีความรอบรู้หลายอย่าง

4. ช่วยควบคุมพลังส่วนเกินของนักเรียนให้ออกมาในทางสร้างสรรค์ และมีประโยชน์

5. ช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายของการศึกษา

6. ช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

7. การร่วมมือร่วมใจกันทำงานก่อให้เกิดความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
8. เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพกายและจิต
9. ช่วยให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง รู้จักตนเองในด้านต่างๆ ดีขึ้น
10. ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

✓ ในคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน ซึ่งเป็นเอกสารของ กรมวิชาการ (2535 : 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมนักเรียนมัธยมในโรงเรียน เนื่องจากผู้เรียนมีธรรมชาติที่ต้องการจะรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว โรงเรียนจึงควรใช้การรวมกลุ่มและพลังจากกลุ่มไปในทางสร้างสรรค์ โดยอาศัยกิจกรรมเป็นเครื่องมือ จึงจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน ดังนี้

1. ได้ค้นพบความสนใจและความถนัดที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง
2. ได้ค้นพบว่าตนเหมาะสมกับบทบาทใดในกลุ่มเพื่อน และยอมรับในบทบาทนั้น
3. ทำให้รักและผูกพันกับโรงเรียน รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
4. ฝึกนิสัยที่ดีของการอยู่ในสังคม

นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมนักเรียน ยังจัดเพื่อที่จะให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพทางกาย พัฒนาความสามารถทางสติปัญญา พัฒนาทางอารมณ์ และการพัฒนาการทางสังคมของนักเรียนได้อีกด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.2532: 143 - 434)

กิจกรรมนักเรียนจึงมีความสำคัญในด้านการสนองความต้องการด้านจิตวิทยาของนักเรียน เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้พลังความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ รู้คุณค่าของเวลา เป็นเครื่องเชื่อมสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ และช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียน

หลักเกณฑ์ของการจัดกิจกรรมนักเรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 1 - 2) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาดังนี้

1. ต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาล ในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของชาติ
2. จะต้องเป็นไปเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
3. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง
4. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน
5. จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

6. จะต้องมีการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรม โครงการและระเบียบข้อบังคับ จะต้องเป็นของสถานศึกษา

7. ทุกกิจกรรมจะต้องมีครูอาจารย์ในสถานศึกษา ร่วมรับผิดชอบดำเนินการ

8. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม จะต้องเป็นบุคคลที่ปัจจุบันอยู่ในสถานศึกษาแห่งนั้น เว้นแต่วิทยากรให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา

9. การจัดกิจกรรมให้เลือกได้หรือไม่ ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้น

10. ให้สถานศึกษา ควบคุมเรื่องการจ่ายเงินหรือพัสดุสิ่งของอื่นๆ ให้เป็นการประหยัด และเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของชาติ

11. ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษา พิจารณาเห็นว่ากิจกรรมใดๆ ไม่เหมาะสม อาจนำมา ซึ่งภัยอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ให้หัวหน้าสถานศึกษาสั่งยกเลิกกิจกรรมนั้นๆ เสีย

นอกจากนี้ เขตการศึกษา 7 กรมสามัญศึกษา (2533 : 21) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และ ข้อกำหนดสำหรับเป็นแนวการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้

1. มีระเบียบข้อบังคับซึ่งทางโรงเรียนเป็นผู้กำหนด

2. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ

3. เป็นกระบวนการกลุ่ม และการปฏิบัติจริง โดยดำเนินการไปในทางสร้างสรรค์

4. มีครู-อาจารย์ในโรงเรียนเข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการ ในฐานะครูที่ปรึกษากิจกรรม

อย่างน้อยกิจกรรมละ 1 คน

จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักเรียน

จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้น มีความต้องการที่จะให้นักเรียนได้ร่วมมือ ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์ของกลุ่มร่วมกัน คือเพื่อบังคับให้ สมาชิกพร้อมแรงร่วมใจกันทำงานเป็นกลุ่ม และช่วยกันประคับประคองงานในกลุ่ม ให้ประสบผล สำเร็จตามเป้าหมาย (โสภา ชูพินิจชัย. 2522 : 58)

นอกจากนี้ วนิดา เสนิสรฐ และชอบ อินทร์ประเสริฐกุล (2530 : 20 - 21) ได้ให้ความ เห็นว่า การรวมของบุคคลต่างๆ เพื่อจัดทำกิจกรรมร่วมกันนั้น มีจุดประสงค์เพื่อความสำเร็จของงาน การแก้ปัญหาที่เป็นทางการ ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด และความสนใจต่อกัน และเพื่อวัตถุประสงค์ ทางจิตวิทยาในเรื่องของความต้องการต่างๆ เช่น ความต้องการด้านความปลอดภัย ด้านสังคม ด้าน ชื่อเสียง การยอมรับจากบุคคลอื่น และด้านความสำเร็จ ความสมหวังในชีวิต

สมพงษ์ มั่นระวัง (2535 : 242) ได้สรุปความมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัด กิจกรรมนักเรียน ไว้ดังนี้

1. เพื่อสำรวจแรงขับของนักเรียน
2. เพื่อเตรียมนักเรียนสำหรับการอยู่ในสังคมประชาธิปไตย
3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง
4. เพื่อสอนให้ร่วมมือกันในกลุ่ม
5. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
6. เพื่อให้ให้นักเรียนมีขวัญดีขึ้น
7. เพื่อก่อให้เกิดวินัยอันดี
8. เพื่อค้นหาและส่งเสริมนักเรียน ที่มีคุณลักษณะและสมรรถภาพดีเด่น
9. เพื่ออบรมและฝึกฝน ให้นักเรียนเป็นคนดีมีศีลธรรม
10. เพื่อช่วยให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
11. เพื่อให้ให้นักเรียนมีความสมบูรณ์ทั้งทางกายและจิตใจ
12. เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน
13. เพื่อให้ให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 4) ได้กำหนดจุดประสงค์ของกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่างๆ
2. เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้
3. เพื่อเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย ให้มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
4. เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จุดประสงค์ของกิจกรรมนักเรียนตามที่ได้ให้ไว้ เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู หัวหน้าหมวดกิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักเรียนทุกคน จะต้องให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน เพราะกิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญต่อบุคคลต่อสังคมโดยรวมและต่อประเทศชาติ

ส่วน กอร์ดัน (Gorton. 1983 : 410) ได้แบ่งกิจกรรมเป็นประเภทใหญ่ๆ ไว้ 4 ประเภท

1. กิจกรรมนักเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปกครองและการพิมพ์ได้แก่
สถานนักเรียน หนังสือพิมพ์นักเรียน หนังสือประจำปี

2. กิจกรรมกลุ่มการแสดง ได้แก่ การละคร การดนตรี การขับร้อง การโต้ว่าที่
และอื่นๆ
3. กิจกรรมชมรม และองค์การต่างๆ เช่น ชมรมหมากระดาน ชมรมถ่ายรูป ชมรม
ภาษาอังกฤษ และอื่นๆ
4. กิจกรรมกีฬา เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล และอื่นๆ

ความหมายและหลักการของประชาธิปไตย

คำว่า **ประชาธิปไตย (Democraacy)** มีต้นกำเนิดมาจากภาษากรีก (Demos) แปลว่า ประชาชนกับ (Kratos) ซึ่งแปลว่า การปกครอง สำหรับในภาษาไทย คำว่า ประชาธิปไตย นั้น ผู้ริเริ่มใช้เป็นคนแรกคือ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ประชาธิปไตย สามารถแยกได้เป็น 2 คำ คือ ประชา หมายถึง ประชาชน กับอธิปไตย หมายถึง อำนาจอสูงสุดของแผ่นดิน เมื่อนำเอาคำทั้งสองคำรวมเข้าด้วยกันจะหมายถึง การปกครองที่อำนาจอสูงสุดเป็นของประชาชน (เชาวรัตน์ คันสยะชัย. 2525 : 45)

กนก วงษ์ตระหง่าน (2526 : 36 - 39) ได้กล่าวไว้ว่า ความหมายของประชาธิปไตย ถูกนิยามโดยนักปราชญ์หลายท่านในจุดที่ต่างกัน เช่น เพลโต (Plto) ให้ความสำคัญของประชาธิปไตย ที่การใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ของประชาชน หรือตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

ส่วนอริสโตเติล (Aristotle) กล่าวถึงประชาธิปไตยในลักษณะของกระบวนการใช้อำนาจ ที่ทำให้อำนาจเป็นของประชาชน และประธานาธิบดีลินคอล์น นิยามประชาธิปไตยที่ว่าเป็นการ ปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2531 : 2 - 15) ได้อธิบายความหมายของคำว่า ประชาธิปไตย ไว้หลายความหมาย ได้แก่

ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งยึดมั่นในหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ ถือว่ามนุษย์เป็นคนที่มีความรู้และสามารถใช้เหตุผลจัดความขัดแย้ง และแสวงหาทางออกที่ดี ที่สุด ได้หลักมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีเสรีภาพส่งเสริมในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม และสมบูรณ์ แบบหลักความเสมอภาคทุกคนย่อมมีความเท่าเทียมกันในสิทธิ และโอกาสตลอดจนการได้รับการบริการ ต่างๆจากรัฐ และหลักที่ถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย (Popular Sovereignty) ใครจะมี อำนาจปกครองประเทศต้องขึ้นอยู่กับความยินยอมพร้อมใจของประชาชนส่วนใหญ่ ประชาธิปไตย ในฐานะเป็นระบบการเมือง ประกอบด้วยหลักสำคัญ คือหลักการเลือกให้ประชาชนมีสิทธิสมัคร รับเลือกตั้ง ออกเสียงเลือกตั้งและการเลือกตั้งจะต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรมและยังมี สิทธิในการออกเสียงประชามติ (Referendum) สิทธิในการออกเสียงถอดถอน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้

รับตำแหน่งในการเลือกตั้ง (Recall) สิทธิในการเสนอแนะเกี่ยวกับกฎหมาย ที่จำเป็นและหลักเสรีภาพ ซึ่งจะมีหลักประกันในเรื่อง เสรีภาพ ของประชาชนอย่างเหมาะสม ตลอดจนหลักความเท่าเทียมกัน ในสังคม หลักการปกครองตามกฎหมาย และหลักที่ถือเสียงข้างมากมีอำนาจปกครอง

ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีการดำเนินชีวิต ประชาชนยอมรับและปฏิบัติตามในการ ดำรงชีวิตตามหลักแห่งประชาธิปไตย โดยเคารพในความคิดเห็นและสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สนใจ กิจกรรมบ้านเมือง ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคมและเคารพในกฎเกณฑ์กติกการของความเป็น ประชาธิปไตย

บุญส่ง ลอยสุวรรณ (2529 : 36 - 42) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยเป็นสาม ลักษณะ ประการแรก ในฐานะที่เป็นอุดมคติ หมายถึง การมีศรัทธา และมีความเชื่อมั่นในสติปัญญา เหตุผล และความสามารถของมนุษย์ ประการที่สอง ในฐานะที่เป็นระบบการเมือง และวิธีการจัด ระเบียบการปกครอง หมายถึง ระบบการเมืองที่ถือว่าอำนาจเป็นของประชาชน โดยประชาชน และ เพื่อประชาชน และประการที่สาม ในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตประจำวัน หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วย ความศรัทธา ทั้งกาย วาจา ไม่ก้าวล่วงสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบ และทำประโยชน์ให้แก่สังคม

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ประชาธิปไตยเป็นหลักปรัชญาของสังคมมนุษย์ใน การอยู่ร่วมกัน โดยอาศัยระบบการเมืองและวิธีการจัดระเบียบการปกครองตามอุดมคติ และวิถีชีวิต ของมนุษย์ เป็นสิ่งที่บ่งชี้หลักปรัชญาเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ต้องยึดมั่นในการระดม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม อันเป็นที่ยอมรับกันในสังคมนั้นๆ

ประภาพรรณ สุวรรณสุข (ครุฑจิต เมืองทอง. 2536 : 44 - 45 ; อ้างอิงมาจาก ประภาพรรณ สุวรรณสุข. 2526) ได้ให้ความเห็นว่า โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทในการให้การ ศึกษาอบรมปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยอย่างเป็นทางการได้ดีที่สุด ทั้งนี้เพราะมีความพร้อมทั้ง ทางด้านบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังความเป็น ประชาธิปไตยอย่างมากผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นประชาธิปไตย โดยจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ต้องสร้างบุคลิกภาพให้เป็นนักประชาธิปไตย เช่น เคารพกฎเกณฑ์ ไม่เก็บตัว มีความโอบอ้อมอารี ไว้วางใจผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่นและเป็นคนมีเหตุผล
2. ต้องดำเนินการบริหารโรงเรียนแบบประชาธิปไตย คือ นโยบาย จุดหมายปลายทาง และการตัดสินใจดำเนินงานในโรงเรียนเป็นหมู่คณะ ผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้นำในการพิจารณา ตัดสินใจ มิใช่เป็นผู้สั่งการแต่เพียงผู้เดียว ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ และแสดงความคิดเห็น

3. ต้องส่งเสริมให้มีการจัดประสบการณ์ในด้านต่างๆ ให้นักเรียน โดยวิธีการปกครองนักเรียนแบบประชาธิปไตย คือ จัดการปกครองโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนของตนเองเข้าบริหารกิจการด้านต่างๆ มีการจัดตั้งสถานนักเรียน หรือคณะกรรมการนักเรียน ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกกฎ ระเบียบต่างๆ ของโรงเรียน มีการจัดตั้งกลุ่มสนใจและชุมชนต่างๆ ขึ้นในโรงเรียน

นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ดังนี้

1. ครูควรมีความรู้ในเรื่องการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ สามารถปลูกฝังโดยใช้กิจกรรมประกอบการสอน สถานการณ์จำลอง หรือจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย
2. ครูต้องมีพฤติกรรมและบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ลักษณะของครูที่เป็นประชาธิปไตย คือ เคารพกฎหมายหรือกฎข้อบังคับของโรงเรียน ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น ทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อสังคม ใฝ่หาความรู้ มีใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. ครูควรสร้างสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน และจะต้องจัดบรรยากาศของห้องเรียนให้เป็นแบบประชาธิปไตย
4. ครูต้องใช้วิธีการสอนแบบประชาธิปไตย ให้เสรีภาพ โดยการให้เด็กรู้จักการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน การสอนแบบแก้ปัญหา การสอนแบบวิทยาศาสตร์ การสอนแบบทดลอง เป็นต้น
5. ครูควรนำเอาเหตุการณ์ในปัจจุบันที่เป็นปัญหามาสนทนากับนักเรียน และครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักกระบวนการกลุ่ม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
6. ครูต้องปลูกฝังการทำงานแบบประชาธิปไตยให้กับนักเรียน เช่น คิดร่วมกัน อภิปรายร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ตัดสินปัญหาและประเมินผลงานร่วมกัน

ครูทอง ชนบท (2534 : 12 - 13) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสร้างเสริมและปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยแก่นักเรียนไว้ดังนี้ ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนาระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นผู้ให้การศึกษา รวมทั้งการฝึกอบรมในแง่ของวัฒนธรรม ประเพณีต่อนักเรียน ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่เป็นพลเมืองของประเทศต่อไปในอนาคต ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับลักษณะ 3 ด้านของครู คือ

ด้านที่ 1 ตัวครู ครูต้องสร้างบุคลิกภาพของนักประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับตัวเองเสียก่อน และต้องละทิ้งความคิดความเชื่อแบบอนุรักษนิยมหรือเผด็จการทิ้งเสีย

ด้านที่ 2 การสอน บรรยายการสอนควรเป็นไปอย่างสบายที่สุด มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและซักถามเป็นระยะๆ ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในบทเรียนอย่างแท้จริง

ด้านที่ 3 การปกครอง ครูควรให้ผู้แทนนักเรียนมีส่วนร่วมพิจารณาวางกฎระเบียบที่ใช้บังคับในโรงเรียนกับฝ่ายครูด้วย อันจะช่วยให้อำนาจที่ออกมานั้นไม่กระด้างจนทำให้นักเรียนรู้สึกอึดอัดหรือปฏิบัติไม่ได้

กรมสามัญศึกษา (2522 : 35 - 40) กล่าวถึง การใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า นักเรียนจะเกิดความรู้ในวิธีการทำงานร่วมกับคนอื่น ได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติ หรือได้ทำงานร่วมกับคนอื่น วิธีที่ใช้กันอยู่ทั่วไปซึ่งสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน คือ ใช้วิธีการแบ่งกลุ่มกันทำงานหรือแบ่งกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม การกำหนดงานหรือจัดกิจกรรม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ทำงานกลุ่มละอย่างไม่ซ้ำกัน การแบ่งกลุ่มจะต้องให้มีสมาชิกไม่ควรเกิน 8 คน และจะต้องแบ่งกลุ่มใหม่ทุกครั้งที่เรียนเรื่องใหม่ ต้องเลือกประธาน เลขานุการใหม่ ทุกครั้งที่เปลี่ยนแปลงกลุ่มใหม่ พยายามที่จะไม่ให้ซ้ำ คนที่เคยเป็นมาแล้ว ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติกิจกรรม ครูจะต้องอธิบายถึงวิธีทำงานเป็นกลุ่ม หน้าที่ประธาน เลขานุการและหน้าที่ของสมาชิก ให้ทุกคนทราบและปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสม ให้แต่ละกลุ่มวางแผนปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยที่ครูต้องช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด การประเมินผลจะต้องประเมินผลงานทุกครั้ง การประเมินผลงานนั้น จะต้องดำเนินการโดยให้นักเรียนในกลุ่มประเมินกันเอง พิจารณาว่าประธาน เลขานุการทำหน้าที่ครบถ้วนหรือไม่ สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบงานดีหรือไม่ งานที่กลุ่มทำนั้นดีหรือไม่เพียงใด มีอะไรบ้างที่ควรแก้ไข และครูเป็นผู้ประเมินผล ซึ่งครูจะต้องชี้แจงการทำงานของนักเรียนว่า การทำงานของสมาชิกแต่ละคนมีอะไรบกพร่องบ้าง ผลงานที่ออกมาดีหรือไม่อย่างไร การทำงานครั้งต่อไปควรแก้ไขอะไรบ้าง

สมเชษฐ ยะกัณฐะ (2536 : 28 - 29) กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญในการฝึกใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมี 2 ประการ คือ

1. ต้องให้ครูลดบทบาทลง เปลี่ยนมาเป็นผู้คอยชี้แนะ ช่วยเหลือ กำกับการแสดง หรือร่วมกิจกรรมของนักเรียนเท่านั้น
2. ต้องให้นักเรียนมีบทบาทเพิ่มขึ้น มีโอกาสมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออก คิดเอง ทำเอง และแก้ปัญหาเอง

การที่ครูลดบทบาทลง นักเรียนมีบทบาทเพิ่มขึ้น โรงเรียนจะต้องดำเนินการ 3 วิธี คือ

วิธีที่ 1 ต้องฝึกกระบวนการกลุ่ม เป็นการฝึกให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มๆ มีทั้งผู้นำ (ประธาน) และผู้ตาม (สมาชิก) โดยมีงานให้ทำร่วมกันเป็นกลุ่ม จำนวนสมาชิกไม่ควรน้อยกว่า 3 คน และ

ไม่ควรมีเกินกว่า 7 คน ผู้นำกลุ่มและผู้ตามมีการผลัดเปลี่ยนทุกวันหรือทุกสัปดาห์ และไม่ควรนานกว่า 2 สัปดาห์

วิธีที่ 2 ต้องฝึกการใช้บัตรสั่งงาน วิธีนี้แทนการใช้กระดานดำ เวลาจะใช้บัตรสั่งงานก็เพียงแค่เรียกประธานกลุ่มหรือผู้นำกลุ่มมารับบัตรงานกลุ่มละ 1 บัตร ครูอาจจะมีภาระอธิบายเพียงสั้นๆ พร้อมทั้งจะให้นักเรียนคิดค้นหรือหาวิธีการเอาเอง และผู้นำกลุ่มจะนำบัตรงานไปดำเนินการภายในกลุ่มของตนเองตามเวลาที่กำหนด

วิธีที่ 3 ต้องอาศัยเทคนิคการใช้บัตรงาน เทคนิคและวิธีการใช้ดังต่อไปนี้ คือ เทคนิคการสืบสวนสอบสวน เทคนิคแบบระดมพลังสมอง เทคนิคแบบศึกษานอกสถานที่ เทคนิคแบบสัมภาษณ์ เทคนิคแบบสาริต เป็นต้น

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

กระทรวงศึกษาธิการ (2538 : 18 - 20) ได้กำหนดแนวทางเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียนในการดำเนินชีวิตตามระบอบสังคมประชาธิปไตย โดยกำหนดพฤติกรรมไว้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านวินัยธรรม นักเรียนนักศึกษาจะต้องเกิดพฤติกรรมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ตามที่สถานศึกษานั้นๆ กำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับจะต้องเกิดมาจากความเห็นชอบของนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งครู - อาจารย์ ในสถานศึกษานั้น ทั้งนี้รวมถึงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกิดขึ้นจากกรมเจ้าสังกัดและกระทรวงด้วย และให้รวมถึงตัวบทกฎหมายที่ใช้บังคับให้ประชาชนในประเทศประพฤติและปฏิบัติ
2. ด้านการยอมรับ นักเรียน นักศึกษาจะต้องเกิดพฤติกรรมในการเคารพต่อสิทธิของบุคคลต่างๆ ที่อยู่สถานศึกษาด้วยกัน สิทธินั้นๆ จะเป็นสิทธิที่สถานศึกษานั้นมอบหมายให้ทุกคนที่เข้ามาเป็นนักเรียน นักศึกษาแล้วจะต้องได้รับ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นสิทธิที่จะได้รับการศึกษาในสถานศึกษาแห่งนั้น สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนนักเรียน นักศึกษา และสิทธิอื่นๆ ที่พึงมีในฐานะที่เป็นนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษานั้น
3. ด้านศรัทธาธรรม ด้านนี้จะเป็นด้านที่นักเรียน นักศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายจากเพื่อนนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และสถานศึกษาที่ได้มอบหมายให้ด้วยความศรัทธาในหน้าที่ที่ได้รับ ประพฤติและปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ให้ด้วยความเต็มใจ และเมื่อได้เปลี่ยนหน้าที่ให้รับผิดชอบในหน้าที่อื่นก็สามารถทำได้ด้วยความยินดี สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม และสมาชิกของกลุ่มนั้นๆ

4. ด้านสามัคคีธรรม เป็นพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษาที่จะต้องอยู่ร่วมกันในสังคมสถานศึกษานั้นๆ ด้วยความรัก ความผูกพัน และสามัคคีต่อกันและกัน รู้จักการทำงานเป็นกลุ่มเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ตามความต้องการ และความคิดอันเป็นอิสระของแต่ละคน แต่เมื่อมารวมกันเป็นกลุ่มแล้วก็สามารถเป็นสมาชิกที่ดี และทำคุณประโยชน์ให้กับกลุ่มนั้นๆ และเมื่อรวมตัวเป็นกลุ่มกันแล้วก็รู้จักใช้สิทธิใช้เสียงของตนเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกในกลุ่มเพื่อรับผิดชอบหน้าที่ต่างๆ ที่กลุ่มได้มอบหมาย

งานวิจัยในประเทศเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ปิยวดี สิริงคะเปาระ (2522 : 82) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ผู้บริหารและครูจัดขึ้นเอง นักเรียนไม่ทราบวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานที่แน่ชัด นักเรียนจึงไม่เห็นความสำคัญ เมื่อจัดกิจกรรมแล้วไม่มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และมีปัญหาในเรื่องการเงิน เวลา อุปกรณ์ และสถานที่

นิคม ไชยศรีพรหม (2528) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสนใจในกิจกรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสหศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความสนใจในกิจกรรมนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียงลำดับตามความสนใจในแต่ละประเภทจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทย กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่างๆ ในหลักสูตร กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดหรือบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาดินแดน กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ และกิจกรรมศาสนา

เสรี รียะกุล (2529) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า กิจกรรมนักเรียนที่เคยจัดหรือกำลังจัดในโรงเรียนประถมศึกษา ตั้งแต่ปี 2524 - 2528 ได้แก่ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ และกิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทย

สนอง ทาหอม (2531) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิยรัตน์ ศรีสมบัติ (2533 : 64 - 69) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยการใช้ชุดการสอนการแนะแนวแก่นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสรพงษ์ สงคราะห์ จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

วิรัตน์ สุกุม (2533) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาด้านการบริหารกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ระดับปัญหาด้านการบริหารกิจกรรมนักเรียนทั้ง 7 ด้านโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับปัญหาด้านการบริการกิจกรรมนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิ วัยวุฒิ ประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร และขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ยิ่ง ทศน์แก้ว (2534) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า กิจกรรมที่จัดมากที่สุด คือ กิจกรรมวันสำคัญ รองลงมาคือ กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน และการใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ส่วนกิจกรรมที่จัดน้อยที่สุด คือ กิจกรรมชุมนุมต่างๆ ส่วนปัญหาในการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดในทุกเรื่อง

นภาพร ลือธรรมจักร (2535) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีประสบการณ์เป็นผู้บริหาร น้อยกว่า 3 ปี ระหว่าง 5 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีปัญหาโดยส่วนรวม และเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาโดยส่วนรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นาถอนงค์ สัมฤทธิ์ยากรณ์ (2538 : 59 - 65) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาด้านพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 72 คน แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 36 คน คือกลุ่มทดลองสอน โดยใช้ชุดฝึกสถานการณ์ และกลุ่มควบคุม สอนตามคู่มือครู ใช้เวลาทดลองกลุ่มละ 14 คาบ คาบละ 50 นาที โดยใช้เครื่องมือแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ศิริพร กิจเกื้อกูล (2538 : 133 - 147) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการมี

ความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันร่วมงานกันและประสานงานกัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาอยู่ในระดับมากทุกด้าน

บุญมี เตือนันต์กุล (2539 : 169 - 170) ได้ศึกษาเรื่องผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดกลางคลองสาย อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า วิธีการฝึกพฤติกรรมนั้นมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตของเยาวชน และทราบแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาบุคคล ในเรื่องประชาธิปไตย ด้านวิถีชีวิตอย่างได้ผลดี นอกจากนี้วิธีการและรูปแบบการฝึกพฤติกรรมสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการค้นคว้าวิจัยเพื่อเปลี่ยนเจตคติในเรื่องอื่นๆ ได้อีกด้วย

ลาวัณย์ รักไทยดี (2539 : ง - จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของตนเอง กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นครูจำนวน 655 คน จาก 63 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยพบว่า

1. โดยเฉลี่ยแล้วครูประถมศึกษามีการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนทั้งด้านคุณธรรม สามัคคีและปัญญาธรรม อยู่ในระดับปานกลาง
2. เมื่อจำแนกในแต่ละด้าน พบว่า โดยเฉลี่ยครูประถมศึกษาปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในนักเรียน ด้านคุณธรรมในระดับมาก ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม อยู่ในระดับปานกลาง
3. เมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่สอน พบว่า ครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 มีการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยด้านคุณธรรมอยู่ในระดับมาก ด้านสามัคคีธรรม และปัญญาธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และ 5-6 มีการปฏิบัติด้านคุณธรรมและสามัคคีธรรม อยู่ในระดับมาก และด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

งานวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

กวินน์ (Gwynn. 1974 : 160) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 242 คน ในสามเมืองจากโรงเรียนทุกประเภท ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมนักเรียนว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการศึกษา และพร้อมที่จะให้การสนับสนุน คณะครูได้ดูแลการจัดกิจกรรมโดยการเป็นที่ปรึกษาทั้งกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยตรงหรือที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา กิจกรรมที่จัดส่วนมากมีส่วนสัมพันธ์กับวิชาที่สอน

ลินคอล์น (Lincoln. 1981 : A) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวปฏิบัติในปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในรัฐมอนทานา พบว่าเกิดปัญหา 2 อย่างคือ

1. ปัญหาค่าใช้จ่ายต่อหัวในการจัดกิจกรรมนักเรียนได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะ 40 ปีที่แล้ว แต่เป็นการเพิ่มที่วัดได้ยาก เพราะค่าครองชีพก็เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว
2. ปัญหาความแตกต่างระหว่างรายรับต่อหัว และรายจ่ายต่อหัวของนักเรียน ในกลุ่มกิจกรรมการลงทุน สำหรับกิจกรรมนักเรียนได้เพิ่มขึ้นสูงสุดต่อหัวในโรงเรียนขนาดเล็ก

เทเลอร์ (Taylor. 1988 : 14) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมรัฐจอร์เจีย เพื่อศึกษาว่าผู้บริหารมีความคิดเห็นอย่างไรกับโครงการจัดกิจกรรมนักเรียน และค้นหาปัญหาในการจัดกิจกรรมนักเรียน เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนระดับมัธยมในรัฐจอร์เจียกับโรงเรียนนอกกรัฐ ที่มีการจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับดีเลิศ ผลของการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนมีทั้งที่เป็นปัญหา และไม่เป็นปัญหา ที่ไม่เป็นปัญหาได้แก่ ระบบบุคลากรและการเงิน ปรัชญา จุดมุ่งหมาย และการวางแผนการจัดโครงการ ส่วนการจัดกิจกรรมที่มีปัญหา ได้แก่ การขาดงบประมาณ การประเมินผล ผู้สนับสนุนด้านการเงิน และการฝึกอบรม การวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนมีคุณค่าต่อประสบการณ์ของนักเรียนและผู้ฝึกอบรม แต่ก็มีปัญหาเกี่ยวกับโครงการและการจัดการ การได้ผู้สนับสนุนที่ไม่ดี และอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้บริหารโรงเรียนไม่มีเวลาที่จะให้กับการจัดกิจกรรมนักเรียน จะจัดเฉพาะกิจกรรมที่จะต้องทำ ส่วนกิจกรรมบางอย่างก็ไม่มีเวลาทำ เมื่อมีการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมในรัฐจอร์เจียกับโรงเรียนมัธยมในรัฐอื่น ที่มีการจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับดีเลิศ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยต่างประเทศดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. วิธีการที่ครูใช้ในการปลูกฝังประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนที่ได้ผลดีคือ การจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
2. นักเรียนที่เรียนในชั้นเรียน ที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตย จะมีความรู้และความรับผิดชอบทางการเมืองดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนในชั้นเรียนบรรยากาศแบบประชาธิปไตย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

รูปแบบของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน แล้วทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระ

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดของการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 11 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 - 29 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในปีการศึกษา 2541 มีข้าราชการครู จำนวน 276 คน

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แจกแบบสอบถามให้ครูทั้งหมด คือ 276 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 232 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.05 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยถือเอากิจกรรมในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ทั้ง 11 โรงเรียน เป็นเป้าหมายของคำถาม

แบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และสถานที่ตั้งของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน แบ่งข้อคำถามเป็น 4 ด้าน คือ (1) การจัดองค์กรบริหาร (2) การเรียนการสอนในชั้นเรียน (3) การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน และ (4) การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ช่วงคะแนน แบ่งน้ำหนักคะแนนและความหมาย ดังนี้

- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ในการนำเสนอได้แบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 2.33 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34 - 3.66 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.67 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยเว้นที่ว่างให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้โดยเสรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการถึง โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ทั้ง 11 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ติดต่อประสานงานทางโทรศัพท์กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ เพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้แล้ว ส่งทางไปรษณีย์ให้แก่โรงเรียน และขอกำหนดวันส่งคืนทางไปรษณีย์ ซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 - มกราคม 2542 เป็นเวลา 45 วัน จึงแล้วเสร็จ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการแจกแจงนับค่าความถี่ และคำนวณค่าร้อยละของคำถามแต่ละข้อ
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอ็กซ์ (SPSS-X)

3. ความคิดเห็นของครู ในส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าทำการวิเคราะห์โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้านแล้วทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยการทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ แล้วแต่กรณี

4. ข้อมูลในแบบสอบถาม ปลายเปิดทำการวิเคราะห์โดยการจำแนกคำตอบเนื้อหา แจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากครู

ตอนที่ 1 : ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้รับแบบสอบถามจากครูจำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 84.5 ของจำนวนครูทั้งหมด ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวนครู	ร้อยละ
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	232	100.00
1. เพศ		
1) ชาย	85	36.60
2) หญิง	147	63.40
2. อายุ		
1) กลุ่มอายุน้อย (35 ปี และต่ำกว่า)	160	69.00
2) กลุ่มอายุปานกลาง (36 - 50 ปี)	71	30.60
3) กลุ่มอายุมาก (51 ปี ขึ้นไป)	1	0.40
3. วุฒิการศึกษา		
1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	2.60
2) ปริญญาตรี	225	97.00
3) สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.40
4. ภาควิชาที่บรรจุ		
1) ภาควิชาคณิตศาสตร์	120	51.50
2) ภาควิชาวิทยาศาสตร์	52	22.50
3) ภาควิชาอื่น	60	26.00

จากตาราง 2 มีครูที่ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งสิ้น 232 คน แยกเป็นชาย 85 คน และหญิง 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 และ 63.40 ตามลำดับ

เมื่อแบ่งตามกลุ่มอายุเป็น 3 กลุ่ม เป็นกลุ่มอายุน้อย คือ 35 ปีและต่ำกว่า จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 69.00 กลุ่มอายุปานกลางระหว่าง 36-50 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 ส่วนกลุ่มอายุมาก คือ 51 ปีขึ้นไปมีเพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.40

ด้านวุฒิการศึกษา แยกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีวุฒิปริญญาตรีต่ำกว่าปริญญาตรี มี 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60 วุฒิปริญญาตรี มี 225 คน คิดเป็นร้อยละ 97.00 และวุฒิสองปริญญาตรี มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40

ด้านภาคภูมิศาสตร์ที่ตั้งของโรงเรียนแยกเป็น ภาคเหนือ 120 คน คิดเป็นร้อยละ 51.50 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 52 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และภาคใต้ 60 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00

ตอนที่ 2 : ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ข้อมูลที่น่าสนใจในตอนนี้ได้มาจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ช่วงคะแนน สถิติที่น่าสนใจในตอนนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้านและรวมทุกด้าน

เพื่อให้การอ่านผลชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้นำค่าเฉลี่ยเสนอในรูปของแผนภูมิ (Profile) ประกอบในแต่ละข้อ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย เป็นรายชื่อ รายการ

รายด้านและรายชื่อ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย	ค่าสถิติ N = 232		แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยของ ความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	น้อย ปานกลาง มาก			
			1.00	2.33	3.66	5.00
ด้านการจัดองค์กรบริหาร						
1. มีการเลือกหัวหน้างานทุกตำแหน่ง	3.4	1.19				
2. บุคลากรในโรงเรียนสามารถแสดง ความคิดเห็น ได้เต็มที่	3.66	1.06				
3. ส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำงานตามความรู้ ความ สามารถและความถนัด	3.81	0.95				
4. สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้ ผู้ร่วม งาน	3.55	1.12				
5. ใช้การตัดสินใจโดยคณะกรรมการไม่ใช่ ผู้บริหาร สั่งการคนเดียว	3.46	1.08				
6. มีความเสมอภาคและความเป็นธรรมแก่ บุคลากร	3.59	1.14				
7. จัดทำรายละเอียดลักษณะงานและขอบเขตหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรไว้ชัดเจน	3.58	1.03				
8. ใช้เหตุผลอธิบายให้ผู้อื่นเห็นคล้อยตาม แผนการ บังคับ	3.56	0.94				
9. ผู้บริหารกับครูต่างมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา ซึ่งกัน และกัน	3.51	1.00				
10. ให้โอกาสนักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรม ของโรงเรียน	3.57	1.01				
ค่าเฉลี่ยด้านการจัดการองค์กรบริหาร	3.57	0.83				

ตาราง 3 (ต่อ)

รายด้านและรายชื่อ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย	ค่าสถิติ		แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยของ ความคิดเห็น			
	N = 232		ความถี่			
	$\bar{X}$	S.D.	น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
ด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน						
1. ส่งเสริมนักเรียนให้รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม	3.82	0.99				
2. นักเรียนได้รับการฝึกฝนการเป็นผู้นำ และ ผู้ติดตาม ที่ดี	3.77	1.07				
3. ใช้ปัญหาและเหตุผลในการจัดการเรียนการสอน	3.83	0.95				
4. ปลุกฝังความภูมิใจในความเป็นไทยให้กับนักเรียน	4.05	0.92				
5. ฝึกให้นักเรียนรู้จักการปรับปรุงปรึกษาหารือกัน	3.84	0.93				
6. ส่งเสริมการมีน้ำใจต่อกันและกัน	4.00	0.90				
7. ฝึกนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ	4.07	0.85				
8. ฝึกนักเรียนให้มีวินัยในตนเอง	4.10	0.87				
9. ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่	3.89	0.95				
10. สร้างเสริมกำลังใจให้นักเรียนเกิดความขยัน หมั่นเพียรเป็นนิสัย	3.93	0.89				
ค่าเฉลี่ยด้านการจัดการเรียนสอน	3.93	0.79				

ตาราง 3 (ต่อ)

รายด้านและรายชื่อ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย	ค่าสถิติ		แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยของ				
	N = 232		ความคิดเห็น				
	X	S.D.	น้อย	ปานกลาง	มาก		
		1.00	2.33	3.66	5.00		
ด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน							
1. ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดโดยความสมัครใจ	3.94	0.84					
2. ฝึกนักเรียนให้รู้จักรับผิดชอบงานที่กลุ่มมอบหมายให้	4.00	0.88					
3. จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ผู้ปกครองและประชาชน ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.69	1.07					
4. โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมในชุมชนในโอกาสวันต่าง ๆ	3.84	0.89					
5. ฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.89	0.86					
6. ปลุกฝังให้นักเรียนนึกถึงประโยชน์ส่วนรวม	4.17	0.83					
7. มีคณะกรรมการนักเรียนโดยการเลือกตั้ง	4.30	0.83					
8. ฝึกนักเรียนให้รู้จักให้เกียรติซึ่งกันและกัน	4.00	0.86					
9. จัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	3.93	0.92					
10. เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่นักเรียน	4.09	0.85					
ค่าเฉลี่ยด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน	3.99	0.71					

ตาราง 3 (ต่อ)

รายด้านและรายชื่อ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย	ค่าสถิติ N = 232		แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยของ ความคิดเห็น				
	X	S.D.	น้อย	ปานกลาง	มาก		
			1.00	2.33	3.66	5.00	
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา							
1. นักเรียนมีอิสระในการแสดงออก	3.87	0.92					
2. นักเรียนมีส่วนในการจัดตกแต่งสถานที่ต่าง ๆ	3.92	0.88					
3. จัดบรรยากาศของโรงเรียนให้เกิดความรู้สึก เป็นกันเอง	3.92	0.84					
4. ฝึกฝนนักเรียนให้รู้จักจัดป้ายนิเทศหรือ ป้ายประกาศต่าง ๆ	3.81	0.91					
5. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้สถานที่ของโรงเรียน เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ	3.79	1.05					
6. จัดห้องเรียนให้มีความยืดหยุ่นสามารถจัด กิจกรรมต่าง ๆ ได้	3.73	0.92					
7. ฝึกความอดทนโดยรู้จักเกรงใจผู้อื่น	3.84	0.91					
8. ฝึกการรู้จักเข้าแถวเข้าคิวในโอกาสต่าง ๆ	4.09	0.85					
9. จัดสวนหย่อมที่นั่งพักผ่อนได้ร่มไม้ บริเวณสนาม	3.89	0.96					
10. จัดให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูล ข่าวสาร จากสื่อมวลชนต่าง ๆ	3.87	0.94					
ค่าเฉลี่ยด้านการจัดสภาพแวดล้อม	3.87	0.71					
ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน	3.84	0.69					

จากตาราง 3 สรุปได้ดังนี้

1. เมื่อพิจารณาความคิดเห็นโดยรวมทุก 4 ด้าน พบว่าครูเห็นด้วยในระดับในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$)
2. เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบว่าครูเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย เรียงตามลำดับดังนี้
 - 1) ด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน ($\bar{X} = 3.99$)
 - 2) ด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.93$)
 - 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.87$)
 - 4) ด้านการจัดองค์กรบริหาร ($\bar{X} = 3.57$)
3. ความคิดเห็น เป็นรายชื่อ จากข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยดังนี้
 - 1) มีคณะกรรมการนักเรียนโดยการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.30$)
 - 2) ปลุกฝังให้นักเรียนนึกถึงประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 4.17$)
 - 3) ฝึกนักเรียนให้มีวินัยในตนเอง ($\bar{X} = 4.10$)
 - 4) เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ($\bar{X} = 4.09$)
 - 5) ฝึกการรู้จักเข้าแถวเข้าคิวในโอกาสต่างๆ ($\bar{X} = 4.09$)
 - 6) ฝึกนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.07$)
 - 7) ปลุกฝังความภูมิใจในความเป็นไทยให้กับนักเรียน ($\bar{X} = 4.05$)
 - 8) ส่งเสริมการมีน้ำใจต่อกันและกัน ($\bar{X} = 4.00$)
 - 9) ฝึกนักเรียนให้รู้จักรับผิดชอบงานที่กลุ่มมอบหมายให้ ($\bar{X} = 4.00$)
 - 10) ฝึกนักเรียนให้รู้จักให้เกียรติซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.00$)
 - 11) ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดโดยความสมัครใจ ($\bar{X} = 3.94$)
 - 12) จัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ($\bar{X} = 3.93$)
 - 13) สร้างเสริมกำลังใจให้นักเรียนเกิดความขยันหมั่นเพียรเป็นนิสัย ($\bar{X} = 3.93$)
 - 14) นักเรียนมีส่วนในการจัดตกแต่งสถานที่ต่างๆ ($\bar{X} = 3.92$)
 - 15) จัดบรรยายกาของโรงเรียนให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ($\bar{X} = 3.92$)
 - 16) จัดสวนหย่อมที่นั่งพักผ่อนได้ร่มไม้ บริเวณสนาม ($\bar{X} = 3.89$)
 - 17) ฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 3.89$)

- 18) ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่ ($\bar{X} = 3.89$)
- 19) นักเรียนมีอิสระในการแสดงออก ($\bar{X} = 3.87$)
- 20) จัดให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูล ข่าวสาร จากสื่อมวลชนต่างๆ ($\bar{X} = 3.87$)
- 21) โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมในชุมชนในโอกาสวันต่างๆ ($\bar{X} = 3.84$)
- 22) ฝึกให้นักเรียนรู้จักการปรับปรุงปรึกษาหารือกัน ($\bar{X} = 3.84$)
- 23) ฝึกความอดทนโดยรู้จักเกรงใจผู้อื่น ($\bar{X} = 3.84$)
- 24) ใช้ปัญญาและเหตุผลในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.83$)
- 25) ส่งเสริมให้นักเรียนให้รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 3.82$)
- 26) ฝึกฝนนักเรียนให้รู้จักจัดป้ายนิเทศหรือป้ายประกาศต่างๆ ($\bar{X} = 3.81$)
- 27) ส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำงานตามความรู้ความสามารถและความถนัด ($\bar{X} = 3.81$)
- 28) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้สถานที่ของโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ($\bar{X} = 3.79$)
- 29) นักเรียนได้รับการฝึกฝนการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี ($\bar{X} = 3.77$)
- 30) จัดห้องเรียนให้มีความยืดหยุ่นสามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ได้ ($\bar{X} = 3.73$)
- 31) จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ผู้ปกครองและประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.69$)
- 32) บุคลากรในโรงเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ ($\bar{X} = 3.66$)
- 33) มีความเสมอภาคและความเป็นธรรมแก่บุคลากร ($\bar{X} = 3.59$)
- 34) จัดทำรายละเอียดลักษณะงานและขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรไว้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.58$)
- 35) ให้โอกาสนักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.57$)
- 36) ใช้เหตุผลอธิบายให้ผู้อื่นเห็นคล้อยตามแผนการบังคับ ($\bar{X} = 3.56$)
- 37) สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้ผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 3.55$)
- 38) ผู้บริหารกับครูต่างมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 3.51$)
- 39) ใช้การตัดสินใจโดยคณะกรรมการไม่ใช่ผู้บริหารสั่งการคนเดียว ($\bar{X} = 3.46$)
- 40) มีการเลือกตั้งหัวหน้างานทุกตำแหน่ง ($\bar{X} = 3.40$)

ตอนที่ 3 : เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูระหว่างกลุ่มต่างๆได้แยกออกเป็น 5 ตอนย่อย ตามตัวแปรอิสระ ต่อไปนี้

- 3.1 เมื่อจำแนกตามเพศ
- 3.2 เมื่อจำแนกตามอายุ
- 3.3 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา
- 3.4 เมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์สถานที่ตั้งโรงเรียน

3.1 เมื่อจำแนกตามเพศ

เมื่อจำแนกตามเพศ มีครูชาย 85 คน และครูหญิง 147 คน การเปรียบเทียบในตอนนี้ใช้ t-test เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า “ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ทั้ง 4 ด้านในระดับที่แตกต่างกัน” ผลการเปรียบเทียบได้นำเสนอในตาราง 4

ตาราง 4 ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นเมื่อจำแนกตามเพศ

ด้านความคิดเห็น	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดองค์กรบริหาร	3.61	.80	3.54	.84	.63	.52
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน	3.90	.72	3.95	.85	.47	.64
3. ด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน	3.99	.58	3.98	.77	.05	.96
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา	3.90	.59	3.86	.76	.44	.68
รวมทั้ง 4 ด้าน	3.85	.60	3.83	.73	.17	.86

ผลการทดสอบในตาราง 4 ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และเมื่อพิจารณาโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จึงสรุปได้ว่าความแตกต่างระหว่างเพศของครูไม่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

3.2 เมื่อจำแนกตามอายุ

เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอายุเป็น 3 กลุ่ม จะมีกลุ่มอายุน้อย คืออายุ 35 ปี และต่ำกว่า จำนวน 160 คน กลุ่มอายุปานกลาง คือ ระหว่าง 36-50 ปี จำนวน 71 คน และกลุ่มอายุมาก คืออายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน

เนื่องจากกลุ่มอายุมากมีเพียง 1 คน ไม่สามารถทดสอบความแตกต่างด้วย F-test จึงรวมกลุ่มอายุปานกลางกับกลุ่มอายุมากเข้าด้วยกัน และเรียงชั้กลุ่มใหม่กับ กลุ่มอายุน้อย (35 ปี และต่ำกว่า) มี 160 คน และกลุ่มอายุมาก (36 ปีขึ้นไป) มี 72 คน การทดสอบความแตกต่างจึงทดสอบด้วย t-test ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นเมื่อจำแนกตามอายุ

ด้านความคิดเห็น	อายุน้อย		อายุมาก		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดองค์กรบริหาร	3.62	.78	3.45	.92	1.53	.13
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน	3.96	.77	3.85	.82	1.02	.31
3. ด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน	4.05	.67	3.84	.78	2.07	.06
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา	3.90	.69	3.81	.74	0.92	.36
รวมทั้ง 4 ด้าน	3.88	.66	3.74	.75	1.51	.13

ผลการทดสอบในตาราง 5 ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และเมื่อพิจารณาโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จึงสรุปได้ว่าความแตกต่างระหว่างอายุของครู ไม่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

3.3 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา

เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามวุฒิการศึกษา เป็น 3 กลุ่ม จะมีกลุ่มต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน กลุ่มที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 225 คน และกลุ่มที่มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน

เนื่องจากกลุ่มสูงกว่าปริญญาตรีมีเพียง 1 คน ไม่สามารถทดสอบความแตกต่างด้วย F-test จึงรวมกลุ่มปริญญาตรีกับกลุ่มสูงกว่าปริญญาตรีเข้าด้วยกัน และเรียงชั้กลุ่มใหม่ กับกลุ่มต่ำกว่าปริญญาตรี มี 6 คน การทดสอบความแตกต่างจึงทดสอบด้วย t-test ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ด้านความคิดเห็น	ต่ำกว่า		ปริญญาตรี		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดองค์กรบริหาร	3.35	.79	3.57	.83	.66	.51
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน	3.77	.70	3.93	.79	.51	.60
3. ด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน	3.68	.49	3.99	.72	1.06	.26
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา	3.52	.83	3.88	.70	1.26	.21
รวมทั้ง 4 ด้าน	3.58	.68	3.85	.69	.93	.36

ผลการทดสอบในตาราง 6 ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และเมื่อพิจารณาโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จึงสรุปได้ว่าความแตกต่างระหว่างวุฒิการศึกษาของครู ไม่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

3.4 เมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ที่ตั้งโรงเรียน

เมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ที่ตั้งโรงเรียน มีภาคเหนือ 120 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 52 คน และภาคใต้ 60 คน การเปรียบเทียบในตอนนี้ใช้ F-test เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า “ครูโรงเรียนที่อยู่ในภูมิภาคต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ใน 4 ด้าน แตกต่างกัน” ผลการเปรียบเทียบได้นำเสนอในตาราง 7

ตาราง 7 ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นเมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ที่ตั้งโรงเรียน

ด้านความคิดเห็น	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ		ภาคใต้		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดองค์กรบริหาร	3.74	.77	3.29	.85	3.46	.82	6.43*	.00
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน	3.96	.75	3.72	.77	4.05	.82	2.74	.06
3. ด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน	4.01	.67	3.77	.79	4.11	.68	3.32*	.04
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา	3.82	.69	3.81	.76	4.03	.65	2.03	.13
รวมทั้ง 4 ด้าน	3.89	.67	3.65	.71	3.91	.69	2.60	.08

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบในตาราง 7 สรุปได้ดังนี้

- เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นโดยรวมทุกด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
- เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ใน 2 ด้าน คือ ด้านการจัดองค์กรบริหาร ($F = 6.43^*$) และด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน ($F = 3.32^*$) ที่เหลืออีก 2 ด้าน คือด้านการจัดการเรียนการสอน กับด้านการจัดสภาพแวดล้อม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ให้เห็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มจึงได้นำทั้ง 2 ด้านที่มีนัยสำคัญ ไปทดสอบด้วยวิธีของเซฟฟ์ ดังผลในตาราง 8

ตาราง 8 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ เมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ที่ตั้งโรงเรียน

ด้านที่มีนัยสำคัญ		ผลการทดสอบรายคู่		
1. ด้านการจัดองค์การบริหาร				
สถานที่ตั้ง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (N = 52)	ภาคใต้ (N = 60)	ภาคเหนือ (N = 120)
	$\bar{X}$	3.29	3.46	3.74
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.29	-	0.17	0.45*
ภาคใต้	3.46	-	-	0.28
ภาคเหนือ	3.74	-	-	-
2. ด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน				
สถานที่ตั้ง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (N = 52)	ภาคเหนือ (N = 120)	ภาคใต้ (N = 60)
	$\bar{X}$	3.77	4.01	4.11
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.77	-	0.24	0.34*
ภาคเหนือ	4.01	-	-	0.10
ภาคใต้	4.11	-	-	-

ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ในตาราง 8 เกี่ยวกับความคิดเห็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ สรุป ได้ดังนี้

1. ครูที่อยู่ในภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยของการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน สูงกว่าครูที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ในด้านการจัดองค์การบริหาร
2. ครูที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ยของการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน สูงกว่าครูที่อยู่ในภาคเหนือและภาคใต้ ในด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน

ตอนที่ 4 : ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากครู

ในการตอบคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ได้แยกการนำเสนอเป็น 2 ตอนย่อย ดังนี้

4.1 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

4.2 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

4.1 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 134 คน มีความคิดเห็นทั้งสิ้น 90 ความคิดเห็นได้นำเสนอในตาราง 9

ตาราง 9 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม	ความถี่	ร้อยละ
1.	ไม่มีการปลูกฝังประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ทำให้นักเรียนไม่เห็นคุณค่า	23	25.6
2.	ขาดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรม	16	17.8
3.	นักเรียนรับรู้ข่าวสารจากภายนอกน้อย	15	16.7
4.	ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจด้านประชาธิปไตย	13	14.4
5.	ครูยังยึดกับการสอนแบบเดิม นักเรียนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นมีน้อย	12	13.3
6.	นักเรียนขาดความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการใช้สิทธิ การแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	6	6.6
7.	ขาดการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	5	5.6
	รวม	90	100

จากตาราง 9 เป็นความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน มีความคิดเห็นรวมทั้งสิ้น 90 ความคิดเห็น ซึ่งข้อที่มีความถี่ของความคิดเห็นสูงสุด 5 อันดับแรกได้แก่

1. การส่งเสริมประชาธิปไตย ควรปลูกฝังเพื่อให้เห็นคุณค่าของประชาธิปไตย
2. ขาดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
3. ข่าวดสาร ตลอดจนสื่อต่างๆที่เข้ามาถึงโรงเรียนยังมีน้อย นักเรียนจึงไม่ค่อยได้เห็น

ความสำคัญ

4. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจด้านประชาธิปไตย
5. การเรียนการสอน ครู ยังยึดติดกับการสอนแบบเดิม ทำให้โอกาสที่นักเรียนจะแสดง

ความคิดเห็นมีน้อย

4.2 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน ซึ่งมีความคิดเห็นทั้งสิ้น 167 ความคิดเห็น ได้นำเสนอในตาราง 10

ตาราง 10 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม
ประชาธิปไตยในโรงเรียน

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น ในการจัดกิจกรรม	ความถี่	ร้อยละ
1.	ควรมีการจัดประกวดกิจกรรมดำรในโรงเรียน	42	25.15
2.	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และมีการปฏิบัติให้มาก	34	20.38
3.	ควรมีผู้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	25	14.98
4.	โรงเรียนควรจัดทำเอกสาร เผยแพร่ประชาธิปไตย	22	13.16
5.	สนับสนุนประชาธิปไตยภาคปฏิบัติในโรงเรียน	18	10.78
6.	โดยพื้นฐานนักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขา ความเข้าใจในระบบอบประชาธิปไตย เนื่องมาจากเป็นลักษณะประจำเผ่าของแต่ละเผ่า พื้นฐาน ค่านิยมจึงต่างกัน	9	5.38
7.	การจัดตั้งกลุ่มบริษัทโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระของโรงเรียนเปิดโอกาสให้ตามความเหมาะสมความถนัดของนักเรียน	8	4.79
8.	การดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ควรประกวดกิจกรรมเป็นการกระตุ้น ให้นักเรียนดำเนินงานเป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง	7	4.19
9.	นักเรียนบางส่วนยังใช้สิทธิของตนเองโดยเสรี แต่ใช้ในทางที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ถ้านักเรียนแต่ละคนเข้าใจคำว่า “ประชาธิปไตย” ก็จะทำให้สังคมสงบสุข	2	1.19
	รวม	167	100

จากตาราง 10 เป็นข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย
ในโรงเรียน มีข้อเสนอแนะรวมทั้งสิ้น 167 ความคิดเห็น สามารถสรุปได้ 9 ข้อ ซึ่งข้อที่มีความ
ถี่ของข้อเสนอแนะสูงสุด 5 ลำดับ ได้แก่

1. ควรมีการจัดประกวดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และมีการปฏิบัติให้มาก
3. ควรมีผู้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน
4. โรงเรียนควรจัดทำเอกสารเผยแพร่
5. สนับสนุนประชาธิปไตยภาคปฏิบัติในโรงเรียน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นด้วยเหตุผลพิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนแบบกึ่งนอกระบบ ครูผู้สอนจะต้องเอาใจใส่ทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ รวมทั้งยังต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่พิเศษอื่นๆ นอกเหนือจากงานสอน รวมทั้งนักเรียนผู้ด้อยโอกาสในถิ่นทุรกันดาร ที่มีปัญหาทางสภาพภูมิศาสตร์เข้ารับการศึกษามาแล้ว จะเป็นพลังและเป็นทรัพยากรอันสำคัญยิ่งของประเทศ และเป็นผู้นำท้องถิ่นของตนเอง การศึกษาครั้งนี้ จึงให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและครูผู้สอน สามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ตั้งความมุ่งหมายเฉพาะเป็น 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยพิจารณาใน 4 ด้าน คือ การจัดการบริหาร การเรียนการสอนในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยจำแนกตามตัวแปรต่างๆ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และสถานที่ตั้งของโรงเรียน
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของการศึกษา ได้แก่ ครูในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 - 29 ซึ่งมี 11 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 - 29 ในปีการศึกษา 2541 มีครูทั้งหมด 276 คน ในการเก็บข้อมูลได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 84.05 ของจำนวนครูทั้งหมด

จากครูผู้ตอบแบบสอบถาม 232 คน แยกเป็นชาย 85 คน และหญิง 147 คน แยกเป็นกลุ่มอายุต่ำกว่า 35 ปี มี 160 คน คิดเป็นร้อยละ 63.40 ผู้ที่มีอายุระหว่าง 35 - 50 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 ผู้ที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป 1 คน คิดเป็นร้อยละ .40 เมื่อแยกตามวุฒิการศึกษา ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60 และผู้จบปริญญาตรีจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 97.00 สูงกว่าปริญญาตรี 1 คน คิดเป็นร้อยละ .40 เมื่อจำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียนภาคเหนือ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 51.50 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และภาคใต้จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00

ตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครูโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 - 29 จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และสถานที่ตั้งโรงเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 - 29 สังกัดกรมสามัญศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ

1. ด้านการจัดองค์กรบริหาร
2. ด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน
3. ด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
2. ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
3. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
4. ครูในโรงเรียนที่อยู่ในภูมิภาคต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานที่ตั้งโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check - List)
2. แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน แบ่งเป็น 4 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ช่วงคะแนน มีข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ
3. แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ไปติดต่อกับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19-29 แห่ง โดยทางโทรศัพท์ โดยขอให้ฝ่ายบริหารของโรงเรียนแต่ละแห่ง ช่วยแจกแบบสอบถามให้ครูโดยผู้วิจัย ได้ส่งทางไปรษณีย์ และขอให้ส่งกลับ ใช้เวลาเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2541 ถึงเดือนมกราคม 2542 รวม 45 วัน แจกแบบสอบถามทั้งสิ้น 276 ฉบับ ได้รับคืน 232 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.05 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการ ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวของครูโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19-29 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ได้ทำการวิเคราะห์ ดังนี้
 - 2.1 คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อคำถามเป็นรายข้อและรายด้าน
 - 2.2 ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่แยกเป็น 2 กลุ่ม ที่เป็นกลุ่มอิสระจากกันโดยใช้ t-test

2.3 ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance, F - test) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe')

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยจำแนกคำตอบออกตามเนื้อหา ทำการแจกแจงความถี่ และคำนวณ ค่าร้อยละ ของแต่ละความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

1.1 ความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า ครูเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$)

1.2 ความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน ($\bar{X} = 3.99$) ด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.93$) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการจัดองค์กรบริหาร ($\bar{X} = 3.57$)

1.3 ความคิดเห็นเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 40 ข้อ กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4 ข้อขึ้นไป มี 10 ข้อ เรียงลำดับดังนี้

- 1) มีคณะกรรมการนักเรียนโดยการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.30$)
- 2) ปลุกฝังให้นักเรียนนึกถึงประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 4.17$)
- 3) ฝึกนักเรียนให้มีวินัยในตนเอง ($\bar{X} = 4.10$)
- 4) เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ($\bar{X} = 4.09$)
- 5) ฝึกการรู้จักเข้าแถวเข้าคิวในโอกาสต่างๆ ($\bar{X} = 4.09$)
- 6) ฝึกนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.07$)
- 7) ปลุกฝังความภูมิใจในความเป็นไทยให้กับนักเรียน ($\bar{X} = 4.05$)
- 8) ส่งเสริมการมีน้ำใจต่อกันและกัน ($\bar{X} = 4.00$)
- 9) ฝึกนักเรียนให้รู้จักรับผิดชอบงานที่กลุ่มมอบหมายให้ ($\bar{X} = 4.00$)
- 10) ฝึกนักเรียนให้รู้จักให้เกียรติซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.00$)

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม

2.1 เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิการศึกษาของครู ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ครูทุกกลุ่มเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ในระดับมาก

2.2 เมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ที่ตั้งโรงเรียน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 ด้าน คือ ด้านการจัดองค์กรบริหาร พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ ($\bar{X} = 3.44$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($\bar{X} = 3.29$) และด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ ($\bar{X} = 4.11$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($\bar{X} = 3.77$) นอกนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของครู ได้แก่

- 1) ไม่มีการปลูกฝังประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ทำให้นักเรียนไม่เห็นคุณค่า
- 2) ขาดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรม
- 3) นักเรียนรับรู้ข่าวสารจากภายนอกน้อย
- 4) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจด้านประชาธิปไตย
- 5) ครูยังยึดติดกับการสอนแบบให้นักเรียนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นน้อย

4. ข้อเสนอแนะของครู ได้แก่

1. ควรมีการประกวดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีการปฏิบัติให้มาก
3. ควรมีผู้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน
4. โรงเรียนควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาธิปไตย
5. สนับสนุนประชาธิปไตยภาคปฏิบัติในโรงเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะต้องอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

1.1 ความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ครูเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$)

1.2 ความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นกับทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน ($\bar{X} = 3.99$) ด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.93$) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการจัดองค์กรบริหาร ($\bar{X} = 3.57$)

1.3 ความคิดเห็นรายกิจกรรม พบว่า ครูเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 4 กิจกรรม กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ (1) มีคณะกรรมการนักเรียนโดยการเลือกตั้ง (2) ปลุกฝังให้นักเรียนนึกถึงประโยชน์ส่วนรวม (3) ฝึกนักเรียนให้มีวินัยในตนเอง (4) เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ (5) ฝึกการรู้จักเข้าคิว (6) ฝึกนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ (7) ปลุกฝังความภูมิใจในความเป็นไทย (8) ส่งเสริมการมีน้ำใจต่อกันและกัน (9) ฝึกนักเรียนให้รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม และ (10) ฝึกนักเรียนให้รู้จักให้เกียรติซึ่งกันและกัน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม

2.1 เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิการศึกษาของครู ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ครูทุกกลุ่มเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 4 ด้าน และรวมทุกด้าน

2.2 เมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ที่ตั้งโรงเรียน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 ด้าน คือ ด้านการจัดองค์กรบริหาร พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ ($\bar{X} = 3.74$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($\bar{X} = 3.29$) และด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ ($\bar{X} = 4.11$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($\bar{X} = 3.77$)

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ได้แก่

- 1) ไม่มีการปลุกฝังประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ทำให้นักเรียนไม่เห็นคุณค่า
- 2) ขาดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรม
- 3) นักเรียนรับรู้ข่าวสารจากภายนอกน้อย
- 4) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย
- 5) ครูยังยึดติดการสอนแบบเดิม นักเรียนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นน้อย

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครู ได้แก่

- 1) ควรมีการจัดประกวดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน
- 2) เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและมีการปฏิบัติให้มาก
- 3) ควรมีผู้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน
- 4) โรงเรียนควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาธิปไตย
- 5) สนับสนุนประชาธิปไตยภาคปฏิบัติในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19-29 เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นด้วยเหตุผลพิเศษเฉพาะ และอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นักเรียนมาจากพื้นฐานครอบครัวที่ยากจนและหลากหลาย ส่วนมากเป็นนักเรียนประจำ การจัดการเรียนการสอนนอกจากจะเน้นการพัฒนาคุณภาพด้านความรู้ความคิดแล้ว จำเป็นจะต้องพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เติบโตในทิศทางที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย หรือการดำเนินชีวิตตามระบบสังคมประชาธิปไตย จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ทุกแห่ง ควรได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ทั้ง 4 ด้าน อย่างครบถ้วน โดยเน้นกิจกรรมนอกห้องเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา และการจัดองค์การบริหาร ให้เอื้อต่อการส่งเสริมประชาธิปไตย ตามลำดับ

2. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมและจัดให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และท้องถิ่น กิจกรรมสำคัญ 10 อันดับแรกจากผลการวิจัยโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ควรได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 มีคณะกรรมการนักเรียนโดยการเลือกตั้งสำหรับปกครองดูแลนักเรียน และการจัดกิจกรรมนักเรียนภายใต้ความควบคุมดูแลของครู

2.2 ปลุกฝังให้นักเรียนนึกถึงประโยชน์ส่วนร่วม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดกิจกรรมของโรงเรียน

2.3 ฝึกนักเรียนให้มีวินัยในตนเอง

2.4 เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่เรียน

2.5 ฝึกการรู้จักเข้าคิวในโอกาสต่าง ๆ

2.6 ฝึกนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ

2.7 ปลุกฝังความภูมิใจในความเป็นไทยให้นักเรียน

2.8 ส่งเสริมการมีน้ำใจต่อกันและกัน

2.9 ฝึกนักเรียนให้รู้จักรับผิดชอบงานที่กลุ่มมอบหมายให้

2.10 ฝึกนักเรียนให้รู้จักให้เกียรติซึ่งกันและกัน

3. ครูที่อยู่ในภูมิภาคต่างกัน ยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยแตกต่างกัน จึงควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ร่วมกันทุกภูมิภาค หรือจัดให้มีการปรึกษาหารือเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนร่วมกัน ในแต่ละโรงเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ผู้สอน และผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจแนวการจัดที่ถูกต้องร่วมกันที่จะส่งผลให้การจัดบังเกิดผลดีสูงสุด

4. ควรได้มีการศึกษาปัจจัย ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยวิธีการศึกษาปัจจัย (วิเคราะห์องค์ประกอบ) เพื่อที่จะได้มั่นใจว่า กิจกรรมที่กำหนดส่งผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนจริง และหาปัจจัย (องค์ประกอบ) หรือกิจกรรมอื่นที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มากกว่า 40 กิจกรรมที่กำหนด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการหารูปแบบแนวทางในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนในแต่ละด้าน
2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนในสถานศึกษาพิเศษ เช่น โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ระดับประถมศึกษา
3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กับ บุคลากร อื่นๆ เช่น สามัญศึกษาจังหวัด เจ้าหน้าที่ นักการภารโรง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก วงษ์ตระหง่าน. ประชาธิปไตยกับการเมืองและการเลือกตั้ง. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.
- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. การบริหารกิจการนักเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- ครรชิต เมืองทอง. ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการสร้างเสริมความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรียนันตวิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536. อุดมศึกษา.
- ครูทอง ชนบท. “ครูกับประชาธิปไตย,” วิทยจารย์. 89(7) : 12-13 ; กรกฎาคม 2534.
- เชาวน์ มณีวงศ์. การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรการพิมพ์, 2533.
- เชาวรัตน์ ศันสยะวิชัย. “ประชาธิปไตย,” พัฒนาชุมชน. 6 : 45 ; 19 มิถุนายน 2525.
- ธีรวุฒิ ประทุมมพรัตน์. การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2534.
- นภาพร ลอธรรมจักร. การบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร. ปรียนันตวิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อุดมศึกษา.
- นาถอนงค์ สัมฤทธิ์ยากรณ์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อุดมศึกษา.
- นิคม ไชยศรีพรหม. การศึกษาความสนใจในกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อุดมศึกษา.
- บุญมี เค็ดอนันต์กุล. ผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อุดมศึกษา.
- บุญส่ง ลอยสุวรรณ. “ประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ความหวังใหม่ของสังคมที่ยังต้องรอคำตอบ,” สารพัฒนาหลักสูตร. 52(7) : 36 - 42 ; กรกฎาคม 2529.

ประภาพรณ สุวรรณสุข. “แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
การจัดการโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.

ประหยัด หงษ์ทองคำ. “ประชาธิปไตย,” ความหมาย หลักการและปัจจัยเอื้ออำนวย, การศึกษา.
13 (3) : 7 - 11 ; ธันวาคม 2513.

ปิยวดี ศิริงคะเปาะระ. การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

ปิยะรัตน์ ศรีสมบัติ. ผลการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสรพวงษ์สงเคราะห์ จังหวัดอุดรธานี.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
อัดสำเนา.

ยิ่ง ทศน์แก้ว. การจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2534. อัดสำเนา.

ลาวัลย์ รักไทยดี. การส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนของครูโรงเรียนประถม
ศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของตนเอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

วนิดา เสนีเสริมฐ และชอบ อินทร์ประเสริฐกุล. มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์, 2530.

วิชัย ดันศิริ. รัฐธรรมนูญประเทศตะวันตกและไทย : กรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์และกฎหมาย.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2536.

วิชากร, กรม. คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการในหลักสูตรมัธยม
ศึกษาตอนต้นและตอนปลาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535.

วิรัตน์ สกุธา. การศึกษาปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปรินิพนธ์ ค.ม.
สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2533. อัดสำเนา.

วันนอร์ มะทา. กิจกรรมเสริมหลักสูตรทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.

ศิริพร กิจเกื้อกูล. การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่
วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร.

ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
 อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2541.

_____. แนวทางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์คุรุสภา, 2539.

_____. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ,
 2538.

_____. แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539).
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535.

_____. คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520.
 กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2521.

ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7, สำนักงาน. กรอบกิจกรรมความมั่นคงของชาติ. พิชญ์โลก :
 สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7, 2533. อัดสำเนา.

สนอง ทาหอม. ปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2531. อัดสำเนา.

สมเชษฐ ยะกัณฐะ. กว่าจะมาเป็นประชาธิปไตย (ในโรงเรียน). ยะลา : สำนักงานการประถม
 ศึกษาจังหวัดยะลา, 2536.

สมพงษ์ มั่นระวัง. เอกสารคำสอนวิชาแนะแนว 501 พื้นฐานการแนะแนวและงานด้านกิจกรรม
นักเรียน. พิชญ์โลก : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535. อัดสำเนา.

สามัญศึกษา กรม. การสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,
 2529.

_____. การสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา, 2522.

_____. คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2521.

- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดพฤติกรรมวัยรุ่น. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนมัธยมศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.
- เสรี ริยะกุล. การศึกษาการบริหารกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะ
ของผู้บริหารโรงเรียน และครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา.
ปริญญาโท กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2533. อัดสำเนา.
- โสภา ชูพินิจชัย. จิตวิทยาสังคมประยุกต์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- Glatthorn, Allen A. and Norman A. Spencer. Middle School Junior High Principal's Handbook
: A Practical Guide for Developing Better Schools. New Jersey : Prentice - Hall ,
Inc., 1986.
- Gorton, Richard A. School Administrator and Supervisor : Leadership, Challenges and
Opportunities. U.S.A. : Wm. C. Brown Company Publishers, 1983.
- Gwynn, Minor J. Theory and Practice of Supervision. New York, 1974.
- Lincoln, Rod A. "Current Practices in Administration of Student Activities Finances in Selected
Montana Public Secondary School, "Dissertation Abstracts International. 42(3) : 937
A - 938 A ; 1981.
- Robee, C.C., T.J. Anderson and C.Q. Christol. Introduction to Political Science. New York :
McGraw Hill Book Company, 1957.
- Taylor, Rosemary Tennyson. Student Activities Management in Georgia Secondary Schools.
Georgia : Georgia State University, 1988.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือ รายชื่อสถานศึกษา

62

ที่ศธ 0212/2080

กระทรวงศึกษาธิการ

กทม. 10300

๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๑

เรื่อง ขออนุญาต
เรียน

ด้วยนางสาววีพรรณ วัชรพงศ์กุล นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีความประสงค์ขออนุญาต ในการตอบ
แบบสอบถามประกอบการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน : ความคิดเห็นของครู
ในโรงเรียนมัธยมราชประชานุเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา

จึงขอความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียนทุกท่านกรอกแบบสอบถามดังกล่าว และ
นำส่ง นางสาววีพรรณ วัชรพงศ์กุล สำนักงานกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ อําเภอดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 281-8880 โทรสาร 281-1480
ด้วยจักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญลือ ทองอยู่)

รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักงานกิจการพิเศษ

โทร 281-8880

โทรสาร 281-1480

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามประกอบการวิจัย

เรื่อง

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

: ศึกษาในโรงเรียนมัธยมราชประชานุเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา

คำชี้แจง

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับตัวท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 35 ปี

() ระหว่าง 35 - 50 ปี

() มากกว่า 50 ปีขึ้นไป

3. วุฒิทางการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ข้อ	กิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน	ระดับความสำคัญหรือจำเป็น				
		ก่อน ข้าง น้อย	น้อย	ปาน กลาง	ก่อน ข้าง มาก	มาก
	ด้านการจัดองค์กรบริหาร					
1.	ผู้บริหารรับฟังข้อมูล,ข้อเสนอแนะจาก ทุกฝ่าย.....					
2.	ผู้บริหารให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน.....					
3.	ผู้บริหารให้โอกาสแก่บุคลากรในการ ทำงานตามความรู้ความสามารถและ ความถนัดของแต่ละบุคคล.....					
	ด้านการจัดการเรียนการสอน					
4.	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีการทำงาน เป็นกลุ่ม.....					
5.	นักเรียนรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี.....					
6.	นักเรียนรู้จักใช้ปัญหาหรือเหตุผลในการ ตัดสินใจ.....					
	ด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน					
7.	นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ โรงเรียนจัด.....					

ข้อ	กิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน	ระดับความสำคัญหรือจำเป็น				
		ค่อนข้าง น้อย	น้อย	ปาน กลาง	ค่อนข้าง มาก	มาก
8.	นักเรียนรับผิดชอบงานตามที่กลุ่ม มอบหมายให้.....					
9.	นักเรียนประพฤติปฏิบัติในโอกาสต่าง ๆ ตามวัฒนธรรมอันดีด้วยความศรัทธา..... ด้านการจัดสภาพแวดล้อม					
10.	นักเรียนมีส่วนร่วมตกแต่งสถานที่ต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ในการใช้สอย.....					
11.	มีสนามกีฬาให้นักเรียนได้เล่นกีฬาหลาย ๆ ประเภท.....					
12.	มีป้ายนิเทศหรือป้ายประกาศต่าง ๆ ในบริเวณอาคาร.....					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อาจเป็นปัญหา
ข้อที่ควรปฏิบัติ หรือเสนอแนะแนวทางและวิธีการต่างๆ หรือความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการ
สร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

[illegible]

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววรีพรรณ ชื่อสกุล วัชรพงศ์กุล
เกิดวันที่	1 เดือน ธันวาคม พุทธศักราช 2502
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1214/4 ถนนเพชรเกษม ตำบลวัดท่าพระ อำเภอบางกอกใหญ่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 ว.
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2520	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนราชินี ถนนมหาราช กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2526	สังคมศาสตร์ (ศึกษาศาสตร์) วิทยาลัยครูสวนดุสิต
พ.ศ. 2541	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน : ตามความคิดเห็นของครู
ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา

บทคัดย่อ
ของ
วรีพรรณ วัชรวงศ์กุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
พฤษภาคม 2542

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยแบ่งกิจกรรมเป็น 4 ด้าน คือ การจัดการบริหาร การเรียนการสอนในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 - 29 ซึ่งมี 11 โรงเรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 276 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากครู 232 คน คิดเป็นร้อยละ 84.05 ของจำนวนครูทั้งหมด

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

1.1 ความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ครูเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$)

1.2 ความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นกับทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน ($\bar{X} = 3.99$) ด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.93$) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการจัดการบริหาร ($\bar{X} = 3.57$)

1.3 ความคิดเห็นรายกิจกรรม พบว่า ครูเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 4 กิจกรรม กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ (1) มีคณะกรรมการนักเรียนโดยการเลือกตั้ง (2) ปลุกฝังให้นักเรียนนึกถึงประโยชน์ส่วนรวม (3) ฝึกนักเรียนให้มีวินัยในตนเอง (4) เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ (5) ฝึกการรู้จักเข้าคิว (6) ฝึกนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ (7) ปลุกฝังความภูมิใจในความเป็นไทย (8) ส่งเสริมการมีน้ำใจต่อกันและกัน (9) ฝึกนักเรียนให้รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม (10) ฝึกนักเรียนให้รู้จักให้เกียรติซึ่งกันและกัน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม

2.1 เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิการศึกษาของครู ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ครูทุกกลุ่มเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 4 ด้าน และรวมทุกด้าน

2.2 เมื่อจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ที่ตั้งโรงเรียน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการจัดการบริหาร พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ ($\bar{X} = 3.74$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($\bar{X} = 3.29$) และด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ ($\bar{X} = 4.11$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($\bar{X} = 3.77$)

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ได้แก่ (1) ไม่มีการปลูกฝังประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ทำให้นักเรียนไม่เห็นคุณค่า (2) ขาดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรม (3) นักเรียนรับรู้ข่าวสารจากภายนอกน้อย (4) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย (5) ครูยังยึดติดการสอนแบบเดิม นักเรียนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นน้อย

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครู ได้แก่ (1) ควรมีการจัดประกวดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน (2) เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและมีการปฏิบัติให้มาก (3) ควรรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน (4) โรงเรียนควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาธิปไตย (5) สนับสนุนประชาธิปไตยภาคปฏิบัติในโรงเรียน

PROMOTION OF DEMOCRACY IN SCHOOL : OPINIONS OF TEACHERS OF
RAJPRACHANUKRAO SCHOOLS, GENERAL EDUCATION DEPARTMENT

AN ABSTRACT

BY

VAREEPHAN WATCHARANGKUN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the

Master of Education degree in Adult Education

at Srinakharinwirot University

May 1999

This research aimed to investigate teachers' opinions on activities for promoting democracy in schools. The activities were classified into 4 areas : administrative organization, teaching-learning activities, out-of-school activities, and educational environment. The research subjects were teachers in 11 Rajprachanukrao Schools, under the Department of General Education, Ministry of Education. The questionnaires were mailed to all 276 teachers, and got 232 a 84.05% rerumed.

The results of the study were as the follows :

1. Teachers' Opinions.

1.1 Overall opinions was in high level ($\bar{x} = 3.84$) The teachers were strongly agreed with all 4 activities.

1.2 Opinions on each area. Teachers' opinions on all 4 areas were strongly aged. The arithmetic means of each areas were : Out of school activities ($\bar{x} = 3.99$), Teaching - learning activities ($\bar{x} = 3.93$), Educational environment ($\bar{x} = 3.87$) and Administrative organization ($\bar{x} = 3.57$)

1.3 Opinions on each activity. The teachers strongly agreed with all 40 activities. Activities rated in ten were : (1) to have student committee by election, (2) to instill sense of sacnifice to students, (3) to instill self-discipline to students, (4) creating unity among students, (5) to train students in forming a queue, (6) to train students having responsibility, (7) to instill a sense of national pride to students, (8) to instill a sense of generosity to students, (9) to train students to work in group, and (10) to instill a sense of mutual respectiveness to students.

2. Comparision among groups.

2.1 Comparing among gende, age group and educational background, no significant different was found in each area and as a whole opinions.

2.2 According geographical region, there ware significantly different in 2 areas. For the Administrative Organization, if was found that the arithmetic means of teachers in the North region ($\bar{x} = 3.74$) was superior than that of teachers in the Northeast region ($\bar{x} = 3.29$) ; and for the Out - of - school activities, it was found that

the arithmetic means of teachers in the South region ($\bar{X} = 4.11$) was superior than that of the teacher in the Northeast region ($\bar{X} = 3.77$)

3. Problems in practice according to teachers' view were : (1) no practical instillation of democratic habit to students, (2) short of financial support, (3) limit information from outside world among students, (4) short of personnel and (8) teachers got stuck on traditional methods in teaching.

4. Teachers' comments were : (1) competing in various activities should be organized in school, (2) supporting more self - expression among students, (3) students' opinions should be more listen to, (4) materials for promoting democratic activities should be produced by schools, and (5) democratic in practice should be supported.